NAŠ TEDNIK

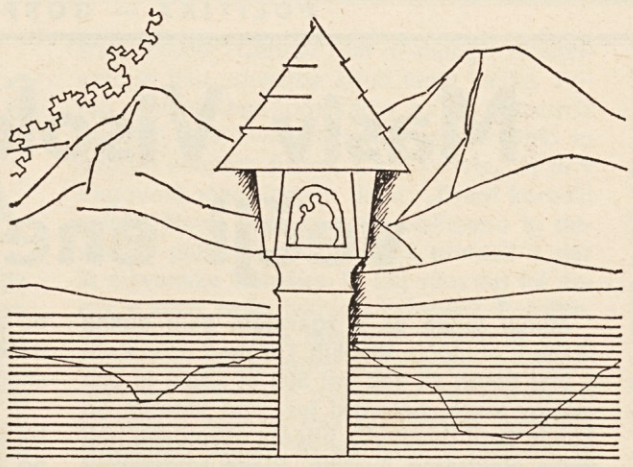

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 39 CELOVEC, DNE 26. SEPTEMBRA 1974 CENA 2.50 ŠILINGA

Vsi na protestni zbor

proti ugotavljanju manjšine!!!

DIKTATU, S KATERIM NAM HOČEJO V PARLAMENTU IN V KOROŠKEM DEŽELNEM ZBORU ZASTOPANE STRANKE IN ZVEZNA VLADA VSILITI UGOTAVLJANJE MANJŠINE, TO SE PRAVI NOV PLEBISCIT, KOROŠKI SLOVENCI NE BOMO KLONILI.

VES DOSEDANJI POTEK, KAKO IZVESTI OD NACIONALISTIČNIH SIL ZAHTEVANO UGOTAVLJANJE, KAŽE, DA ZAGOVORNIKOM TEGA NAČINA REŠEVANJA V BISTVU GRE ZA ZOŽITEV V DRŽAVNI POGODBI ZAJAMČENIH PRAVIC ALI SPLOH ZA NEIZPOLNITEV OBVEZNOSTI IZ DRŽAVNE POGODBE V KORIST SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI.

GRE TOREJ ZA NAŠE PRAVICE, GRE ZA NADALJNJO USODO NAŠEGA LJUDSTVA NA KOROŠKEM.

V TEM RESNEM TRENUTKU NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV IN ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM SKLICUJETA ZA NEDELJO, 6. OKTOBRA 1974, OB 14.30 V VELIKI DVORANI DOMA GLASBE (KONZERTHAUS) V CELOVCU

PROTESTNI ZBOR

ODBORNIKOV IN KRAJEVNIH ZAUPNIKOV VSEH NARODNIH ORGANIZACIJ KOROŠKIH SLOVENCEV.

ZARADI IZREDNE VAŽNOSTI PRIČAKUJEMO, DA BOSTE PRIŠLI NA ZBOROVANJE VSI, DA PODPRETE NAŠE NARODNE ZAHTEVE IN TOZADEVNO PRIZADEVANJE OBEH OSREDNJIH ORGANIZACIJ.

Celovec, 25. 9. 1974

Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem

Narodni svet koroških Slovencev

UVODNIK

Gefährliches Demokratieverständnis

Nach der letzten Sitzung des Landesparteivorstandes der ÖVP nahm Landeshauptmannstellvertreter Herbert Bacher in einem Interview zu Fragen der slowenischen Minderheit Stellung. Bacher erklärte, daß die ÖVP schon seinerzeit (am 2. November 1972) neben der Errichtung der Ortstafelkommission auch für ein **Mitwirken der betroffenen Bevölkerung an der Ortstafelfrage sei.** Diese Mitwirkung der Bevölkerung erscheine nun mit der von den drei Mehrheitsparteien beschlossenen Volkszählung besonderer Art gegeben zu sein.

Es ist fürwahr eine besondere Art, wie sich der Landesparteiobmann der ÖVP diese Volkszählung vorstellt. Abgesehen von der Tatsache, daß offensichtlich keiner der drei Parteiobmänner über die genauere Art ihrer Durchführung im Klaren ist, scheint nur noch eines sicher zu sein: Egal wie die Fragestellung lauten wird, ob nach Muttersprache, Umgangssprache, Bekenntnis oder nach was anderem gefragt wird — es wird zu einer Volksabstimmung für oder wider die Ortstafeln und die anderen noch unerfüllten Minderheitenrechte kommen. Denn was sonst bedeutet das Wort „Mitwirkung"?

So gesehen ist das Demokratieverständnis von Parteiobmann Herbert Bacher alarmierend. Eine der Grundsäulen unserer Republik ist nämlich die Rechtsstaatlichkeit. Ein Gesetz muß beachtet und befolgt werden. Auch solche Gesetze, von denen man meint, sie seien schlecht. Über die Durchführung von Verfassungsbestimmungen — eine solche ist auch der Artikel 7 des Staatsvertrages von Wien — noch Volksabstimmungen und Volksbefragungen durchführen zu wollen, aber ist nicht nur Verrat an der Rechtsstaatlichkeit, sondern kann auch zu einem gefährlichen Präjudiz auf anderen Gebieten führen: Was würde geschehen, wenn es heute jemandem einfällt, das gesamte Strafgesetz sei schlecht und müsse bis zu einer durch Mitwirkung der Bevölkerung fundierte Novellierung sistiert werden — wie das Ortstafelgesetz.

Der Weg dorthin ist nicht weit.

Und so gesehen ist Herbert Bachers Auffassung von Rechtsstaatlichkeit und Demokratie gefährlich.

Florijan Sablatschan

Prekinili smo sodelovanje v Kreiskyjevem Kontaktnem komiteju

Pretekli torek zvečer je zasedal koordinacijski odbor Narodnega sveta koroških Slovencev ter Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Zasedanje je bilo nujno, kajti socialisti, Ljudska stranka ter svobodnjaki so se zedinili — brez da bi se ozirali na prizadete Slovence — na ugotavljanje manjšine oz. „ljudsko štetje posebne vrste".

Koordinacijski odbor obeh slovenskih centralnih organizacij je na svoji omenjeni seji izdelal izjavo za tisk, v kateri prinaša svoje sklepe v zvezi s protislovenskim diktatom avstrijskih strank. Izjava se glasi dobesedno:

Koordinacijski odbor Narodnega sveta koroških Slovencev ter Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je prišel po zasedanju odborov obeh organizacij na današnjem skupnem posvetu do sledečega soglasnega mnenja:

Obe organizaciji sta dobili na zborovanju odbornikov in zaupnikov dne 29. januarja 1973 mandat za pogovore z zvezno vlado, toda le pod pogojem, da vodijo razgovori do skupne rešitve odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti v zvezi s členom VII Avstrijske državne pogodbe.

Sodelovanje v kontaktnem komiteju pa je bilo nadalje pogojeno od dejstva, da pogovori ne služijo zavlačevanju in da se ne vzame ugotavljanja manjšine kot podlago za izpolnitev člena VII Avstrijske državne pogodbe.

Na podlagi dosedanjih izkušenj pri razgovorih v kontaktnem komiteju ter predvsem na podlagi sklepa predsednikov v državnem zboru in koroškem deželnem zboru zastopanih strank dne 17. septembra 1974, da hočejo izvesti ugotavljanje manjšine, niso več dani pogoji za sodelovanje v kontaktnem komiteju.

Zato bosta Narodni svet koroških Slovencev ter Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sklicala za 6. oktober 1974 svoje odbornike ter zaupnike na zborovanje ter po poročilu o dosedanjih pogovorih in o trenutnem položaju predlagala temu forumu, naj se prekine pod danimi pogoji sodelovanje v kontaktnem komiteju.

Narodni svet koroških Slovencev
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Istočasno, ko je sklepal koordinacijski odbor NSKS ter ZSO, je namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra Nikola Miučevič poklical k sebi avstrijskega veleposlanika dr. Aleksandra Otto, in mu je odločno razložil jugoslovansko stališče do ljudskega štetja posebne vrste. Beograd je o tem prepričan, da se mora koroškim Slovencem zagotoviti posebna zaščita brez ozira na številčno moč. Zlasti je zastopnik jugoslovanske vlade poudaril, da izvršitev ugotavljanja manjšine ne more koristiti dobrososedskim odnosom med Avstrijo ter Jugoslavijo!

Sami presodite!

Pred nami so volitve v delavsko zbornico. Volilni boj in prizadevnost politikov za ta pohod na volišče je dokajšen, zanimanje volilcev pa tudi niha od podjetja do podjetja.

Delokrog poslancev v delavski zbornici prav tako večini volilcev ni znan, slutijo pač, da „tisti tam tudi ne zmorejo preveliko", zato je večini konec koncev vseeno, ali bo tam kakšen preobrat ali ne.

Letošnji volilni boj pa je imel kot osrednjo točko volilno pravico sezonskih delavcev, ki letos prvič smejo sooblikovati sestav poslancev delavske zbornice. Očitno je predvsem strankama ÖVP in FPÖ zmanjkalo drugih idej za blagor delavstva, ko ne tekmujeta več za dobre programe, ampak konec koncev samo za to, kdo bo sezonskim delavcem odvzel spet čim več „pravic".

Za Narodni svet koroških Slovencev seveda nobena od strank, ki na ta način skušajo pridobiti rjave glasove Koroške, ni vredna, da bi jo podprl. Vsak naš volilni upravičenec bo sam znal presoditi, katera stranka ima program, ki zastopa ali ne zastopa njegove interese in bo tako tudi volil — ali ne volil.

Ob robu povedano:

Sedemnajstega septembra je govoril Kreisky in povedal, da bodo kvalificirano šteli Slovence. Devetnajstega septembra se je pripetilo naslednje na neki glavni šoli na južnem Koroškem:

V odmoru je začela neka skupina fantov zmerjati drugo skupino s čuši, da jih je treba postreliti in spraviti v plinske celice. Učitelj, ki je to videl in slišal, jih je opozoril, naj tega ne delajo. Vendar se ti niso ozirali na to. Niti se niso zavedali, da se to ne spodobi, če jim že starši in šola niso dali pojasnila o osnovnih pravicah slehernega državljana po avstrijski

Zmerjanje v koroških šolah

ustavi, kjer prepoveduje vsako rovarjenje proti rasnim, verskim in drugim skupinam.

Ravno pri koreninah pa bo treba začeti, torej z vzgojo otrok, da bodo spoštovali sodeželana, če hočemo imeti »deželo prijateljev«.

Še nekaj je pokazal tale primer, ki ni osamljen in ki je sestavni del naše koroške realnosti: kadar so politiki udarili proti Slovencem, so se oglasili in se oglašajo Slovencem sovražni elementi in začnejo udrihati po njih. Če politiki resno želijo izboljšati vzdušje v deželi, bodo morali zavreti napadalno psihozo nemško-nemčurskonacističnih krogov in jih poučiti o avstrijski ustavi. Zmerjanja se niso naučili otroci sami, ampak so jih naučili starši in Slovencem nenaklonjena javnost.

Etiopija

Etiopija je dežela, ki pozna več milijonov prebivalcev. Etiopija pa ni samo dežela številnih prebivalcev, temveč tudi lačnih ljudi. Tudi ti ljudje štejejo več milijonov.

Pred kratkim so odstavili vsemogočnega cesarja Haile Selassie. Vladal je v deželi lakote in uboštva kot bog, sam pa si je »prišparal« v tujezemstvu 180 MILIJARD šilingov . . .

Masiv Visokih Tur in Drava največji energetski vir Avstrije

Minuli teden so v zgornjem delu doline Malte v območju Visokih Tur med opaže vlili prvi beton za več kot 300 m široki in 200 metrov visoki betonski jez, pod katerim bo konec tega desetletja pričela obratovati največja elektrarna Avstrije. Njena zmogljivost bo znašala blizu 900 megavatov električne energije na leto. Predtem bodo morale mešalnice pripraviti 1,6 milijonov kubičnih metrov betona, ki ga bo treba vliti med opaže omenjenega jezu, ki leži 2000 metrov nad morsko gladino. Realizacija celokupnega projekta elektrarne Malta v Visokih Turah bo stala okroglo deset milijard šilingov.

Ravnokar dani podatki ponazarjajo materialni, tehnični in finančni obseg projekta avstrijskega elektrogospodarstva za oskrbo z električno energijo v prihodnjem desetletju. Kažejo pa tudi, da se je Družba avstrijskih dravskih elektrarn po 27 letih obstoja, ko je zgradila 6 rečnih elektrarn ob Dravi, 3 termoelektrarne in akumulacijsko elektrarno Reißeck-Kreuzeck v Visokih Turah, z elektrarno Malta lotila svojega najdrznejšega projekta. Ta bo omogočil, da bo postalo območje Visokih Tur najpomembnejši energetski vir Avstrije. Visoke Ture bodo dajale vodo za tri velike akumulacijske elektrarne: Kaprun na salzburški strani tega pogorja ter Reißeck-Kreuzeck in Malta na koroški strani. Skupna letna zmogljivost teh elektrarn bo znašala 2752 milijard kilovatnih ur, to je deset odstotkov skupne zmogljivosti avstrijskega elektrogospodarstva.

Z dograditvijo elektrarne Malta bo Družba avstrijskih dravskih elektrarn imela skupno 12 elektrarn z letno zmogljivostjo okoli 5 milijard kilovatnih ur. Ob Dravi bo imela 7 rečnih elektrarn. Po toku Drave so oz. bodo to elektrarne Rožek — Št. Jakob, Bistrica — Bilčovs, Borovlje, Anin most, Kazaze, Žvabek in Labot. Kalorične ali termoelektrarne ima v Št. Andražu v Labotski dolini ter v Zeltwegu in Voitsbergu na Štajerskem. Od akumulacijskih elektrarn obratuje prva od leta 1960 v območju grupe Reißeck-Kreuzeck Visokih Tur v dolini Mele, druga pa nastaja sedaj v zgornjem delu doline Malte.

Avstrijski gradbeni projektanti, tehniki in gradbena podjetja so se po drugi svetovni vojni profilirali za špecialiste na področju gradnje umetnih jezer, v katerih se v nadmorskih višinah do 2300 metrov zbira voda za pridobivanje električne energije. V dolini Malte nastaja sedaj četrti tak energetski sistem. Prvi je bil energetski sistem Kaprun z objekti v višini 2035 metrov, ki je bil dograjen 1956. Njemu je v pogorju južne Predarlske sledil energetski sistem Kops, na Tirolskem pa v sklopu Zemm-elektrarn sistem Schlegeis. Razvoj tehnike in pridobljene izkušnje so tudi v gorskem svetu omogočile medtem dalekosežno racionalizacijo gradnje jezov za velika umetna jezera. V Kaprunu so potrebovali še nad 2000 delavcev, da so v treh letih lahko zgradili jez z milijonom kubičnih metrov betona. Pri jezeru v zgornji dolini Malte bodo za jez iz 1,6 milijona kubičnih metrov betona potrebovali le 700 delavcev, da bo zgrajen tekom treh let. V Kaprunu so imeli na razpolago le žerjave z nosilnostjo 9 ton, v Malti pa stojijo žerjavi z nosilnostjo 26 ton in transportna vozila, ki naenkrat lahko prepeljejo 35 ton betona.

Kdor letos iz zgornjekoroškega mesta Spittal ob Dravi potuje po dolinah rek Lieser in Malta ali pa proti Katschbergu, ima vtis, da sodobna tehnika v resnici gore premika. To območje je pravzaprav eno samo gradbišče. Poleg gradnje jezera za elektrarno Malta, kjer bo omenjeni 200 metrov visoki jez zadržal 200 milijonov kubičnih metrov vode, gradijo skoraj v neposredni bližini avtocesto Salzburg—Spittal ob Dravi z več kilometrov dolgim predorom skozi Katschberg.

Na gradbišču jezu je tekom leta dni nastalo novo naselje za 700 delavcev z vsemi objekti, ki so potrebni, da ljudje tam poleg

(Dalje na 4. strani)

Slovenska gimnazija

V eni izmed zadnjih številk smo poročali, da se je na velikovški gimnaziji začel pouk že v novem poslopju, medtem ko poslopje Slovenske gimnazije še vedno ni dograjeno — čeprav je bilo s strani merodajnih krogov tako na državni kot tudi na deželni ravni vedno spet zagotovljeno, da bosta obe gimnaziji istočasno dobili svoja lastna poslopja. S tem v zvezi sta tudi slovenski centralni organizaciji NSKS ter ZSO poslali avstrijski zvezni vladi pismo, kjer med drugim pišeta tole:

„Wir berufen uns auf Ihre Erklärung im Kontaktkomitee am 19. 2. 1974, mit der Sie die Zusage bestätigen, daß das Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt und das Bundesgymnasium in Völkermarkt gleichzeitig fertiggestellt werden und Sie die Frage der zeitgerechten Fertigstellung des Bundesgymnasiums für Slowenen überprüfen werden."

Nadalje navajata organizaciji kronologijo slovenske gimnazije: leta 1963 prva matura; leta 1964 je takratni prosvetni minister dr. Drimmel (ponovno) zagotovil, da bodo z gradnjo lastnega poslopja začeli jeseni 1964, najkasneje pa spomladi 1965. Nadalje spomnita NSKS ter ZSO na ugotovitev bivšega prosvetnega ministra dr. Piffl-Perčeviča in ministra za gradnje Kotzina, da je gradnja naše gimnazije uvrščena v prvo nujnostno stopnjo, kot tudi spomnita na nekdanjo obljubo Leopolda Gratza ob 50-letnici koroškega plebiscita, da bodo poslopja tako slovenske kot velikovške gimnazije začeli graditi kot darilo avstrijske vlade za omenjeni 50-letni jubilej. Pismo zaključujeta NSKS ter ZSO takole:

„Seitens des Landesschulrates für Kärnten wurde dem Neubau des Bundesgymnasiums für Slowenen immer Priorität zuerkannt. Es ist verständlich, daß die slowenische Volksgruppe nunmehr dafür, daß die von höchster Stelle wiederholt gegebenen Zusicherungen nicht eingehalten wurden, kein Verständnis hat!"

Čile

Ob prvi obletnici državnega udara v Čilu so bile po vsem demokratičnem svetu objavljene zahteve, da je treba odpraviti tamkajšnji vojaški režim.

Mednarodni odbor, ki vodi preiskavo o Čilu ter ima sedež v Stockholmu, pravi, da je bilo v Čilu po vojaškem državnem udaru pobitih približno 30 tisoč ljudi. Po mnenju tega odbora so preteklega julija vojaške oblasti aretirale kakih 20 tisoč ljudi, medtem ko je najmanj 15 tisoč jetnikov v koncentracijskih taboriščih.

Gospodarski položaj v Čilu je težak in inflacija naglo napreduje. Brezposelnost se je dvignila za 11 odstotkov in kupna moč delavcev je v enem letu padla za 40 do 50 odstotkov.

Vojaške oblasti so ob obletnici državnega udara dovolile nekaj manifestacij v Santiagu. Tako je kategorija prevoznikov, ki je svojčas nasprotovala predsedniku Allendeju, priredila sprevod po mestnih ulicah. Manifestacije so organizirali tudi študenti in trgovinska zbornica.

Vodja vojaške vlade general Pinochet je izjavil, da je njegov režim pripravljen izpustiti politične pripornike, če bodo enako število jetnikov izpustili v Sovjetski zvezi in na Kubi.

Komentar

Bo zmagala lakota?

Modri ljudje so izračunali, da bo živelo leta 2000 na planetu, imenovanem Zemlja, približno 6,5 milijard ljudi. Ob tem se seve sprašujejo, kako prehraniti vse te ogromne ljudske množice. Izračunali so tudi, da bo živelo največ ljudi tam, kjer je lakota dnevno gost pri hiši (če hišo sploh imajo), to je v Aziji, Afriki in Južni Ameriki.

Zdravniška znanost na svetu je napredovala že tako daleč, da so omilili posledice kužnih obolenj, ki so včasih skoraj popolnoma izpraznila nekatere predele. Kolera, črne koze, tifus, nekoč tako strahotna kuga, pa še druge nalezljive bolezni, vse to danes ni prav nič več tako grozno kot je bilo nekoč.

Po zaslugi zdravniške znanosti je tudi močno upadla umrljivost otrok, podaljšala se je življenjska doba. Po zaslugi sodobne kmetijske tehnike, po zaslugi umetnih gnojil, sredstev za uničevanje plevela in mrčesa so se precej zvišali kmetijski pridelki. Veliki optimisti so celo že izračunali, da bodo ljudje mogli celo ukrotiti lakoto.

Potrošniška družba je uživala brez hujših skrbi. In ravno v to prekomerno uživanje je počila vest, da umirajo v Afriki milijoni ljudi od lakote, da je pocrkalo že toliko in toliko milijonov živine, da se je spremenila v puščavo zemlja, ki je nekoč sitila milijone ljudi. Nekaj let ni deževalo, in posledice so bile porazne. Pa še cene petroleja, tega življenjskega soka sodobne civilizacije, so ponorele. Tako so se dvignile, da se opletajo zaradi njih v težavah celo države, ki so znane zaradi svojega krepkega gospodarstva. Razne države v razvoju morajo porabiti več kot polovico razpoložljivih lastnih denarnih sredstev za uvoz petroleja.

Sodobna kmetijska tehnika je privlekla s seboj tudi posledice, ki jih tako dolgo nismo hoteli niti priznati, dokler jih nismo občutili na lastni koži. Tehnizacija je povzročila ogabno uničevanje narave.

Dokler smo samo čuli, da ljudje v Los Angelesu včasih ne morejo dihati zaradi strupenih avtomobilskih izpušnih plinov, da trava v Porurju ni zelena, ampak umazano siva, da nekje na Japonskem razsaja skrivnostna bolezen, hčerka uničene morske vode, vse dotlej smo samo malo skomigali z ramami in si mislili, da pač že ni tako hudo. Saj družbena občila potrebujejo takih novic, da imajo sploh kaj poročati.

Medtem so se posledice načrtnega uničevanja narave razpasle tako močno, da smo tudi sami začeli razmišljati o tem. V nekaterih krajih je voda tako umazana in zastrupljena, da je ni več mogoče uporabljati za namakanje polj in industrijo, kaj šele za ljudi in živino.

Za industrijo in naselja so žrtvovali najboljšo zemljo. Z dežele bežijo v prenatrpana mesta, kmetijskih površin pa ponekod noče obdelovati nihče. Se menda ne splača več. Pravijo, da voziš ceneje, če hrano greš kupit.

Letošnja letina je bila nasplošno precej dobra. Celo v delih afriškega Sahelina je začelo deževati in ljudje si obetajo, da bodo pridelali vsaj za najhujšo potrebo. A istočasno spet čujemo novice, da svetovne zaloge krušnega žita že dolgo niso bile tako nizke kot zdaj. V osrednjih predelih ZDA, doslej znanih po žitnih presežkih, zemlja ne rodi več tako dobro kot še pred leti. Pravijo, da je pokazalo zobe pretirano gnojenje z mineralnimi gnojili. A tudi mrčes in plevel sta postala odporna proti uničevalnim sredstvom.

Reke odplavljajo vsako leto precej milijonov hektarov najboljše zemlje. Egipčani niso videli v asuanskem jezu samo piramide faraona Naserja, ampak tudi največji vir energije za svojo domovino. Izkazalo pa se je, da so bili upi močno pretirani. A tudi škodljivih posledic ne manjka. Nil zdaj mnogo bolj dere in odplavlja kot poprej, slana morska voda je uničila v delti že precej hektarov dotlej izredno rodovitne zemlje. Nil ne vsebuje več toliko tistih snovi, ki so hranile ribe v morju.

Strupene odplake so zastrupile tudi morja. To in pa pretiran ribolov sta v raznih predelih skoraj popolnoma uničila ribje jate. S tem pa spet zelo važen vir zdrave in izdatne prehrane.

Upoštevati moramo tudi splošne podnebne spremembe, ki jih doživljamo. Strokovnjaki zagotavljajo, da je večletna suša v Afriki šele skromen začetek tega, kar nas čaka.

Jože Wakounig

Uspešna turneja pevskega zbora „Gallus“ po ZDA

V Združenih državah Amerike živi več stotisoč ljudi slovenskega porekla. Največ jih je v Clevelandu, kjer je živahno kulturno življenje med slovenskimi rojaki, ki so se tamkaj naseljevali skozi zadnjih sto let. Saj je Cleveland v državi Ohio že od nekdaj veljal za drugo največje slovensko mesto; danes menijo, da živi samo v Clevelandu okoli 100 tisoč Slovencev, ki se zavedajo svojega slovenskega porekla, čeprav so nekateri potomci slovenskih izseljencev že v tretjem rodu. Tam najdeš slovenske ljudi iz vseh delov Slovenije in iz njenega zamejstva. Po ulicah tega skoro milijonskega mesta slišiš slovensko govorico, v štirih mestnih cerkvah je redno po več nedeljskih maš v slovenskem jeziku in kulturnih domov imajo kar pet. Slovenske župnije vzdržujejo verske šole, v katerih je poleg angleščine učni jezik tudi slovenščina. Mnogo je verskih, kulturnih in strokovnih društev; tu je sedež „Ameriške slovenske katoliške jednote“, ki ima v ZDA okoli 50 tisoč članov. Prav tako tukaj tiskajo več slovenskih časopisov, od katerih tednik „Ameriški Slovenec“ izhaja že 83 let, dnevnik „Ameriška domovina“ pa 76 let.

V Clevelandu deluje med številnimi pevskimi zbori tudi mešani zbor „Korotan“, ki ima okoli 80 članov. V zavesti povezanosti z domovino preko morja in zlasti s Koroško, so si nadeli ime „Korotan“. Ta zbor je lansko leto povabil naš koroški zbor „Petelin-Gallus“, da naj obišče slovenske rojake v ZDA. Naši pevci so se odzvali, in ko je bilo vse dogovorjeno, so skozi vse leto ob številnih drugih nastopih študirali predvsem program za turnejo po ZDA. Obenem pa so začeli varčevati za potovanje, za katero je vsak iz svojega žrtvoval šest tisoč šil.; vso oskrbo v ZDA pa so oskrbeli gostitelji.

Pevci in pevke zbora „Petelin-Gallus“ pred Kapitolom v Washingtonu

Pa tudi v Ameriki so se skrbno pripravljali na srečanje s koroškimi rojaki. Ustanovili so centralni odbor v Clevelandu s predsednikom dr. Matom Resmanom in 22 odborniki ter šest odborov v krajih, kjer je Gallus gostoval. V ameriških listih so mnogo pisali o tem gostovanju. Tako je „Ameriški Slovenec“ zapisal 21. avgusta: „Približal se je čas Gallusovega gostovanja. Prvič v zgodovini ameriških Slovencev nas bo obiskala kulturna skupina iz slovenskega zamejstva.“

V BRIDGEPORTU IN WASHINGTONU

Nad 50 članov zbora Gallus se je v ponedeljek, 26. avgusta, s Sienčnikovim avtobusom odpeljalo do Dunaja, od tam z letalom do Amsterdama in nato preko morja do New Yorka. Za pet ur smo podaljšali dan in zvečer, ko je na Koroškem že bila polnoč, smo z omnibusom prišli v Bridgeport, kjer so nas sprejeli pri slovenski cerkvi sv. Križa, ki je bila pozidana šele pred nekaj leti. Slovenske družine so nas sprejele za dva dni. Koncert je bil kar v cerkvi in je nad vse dobro uspel. Dopisnik „Ameriške domovine“ poroča iz Bridgeporta: „Bilo je prekrasno. Obisk pevskega zbora iz Koroške ni pomenil za nas samo lepo pesem; občutili smo mnogo več: pričaral nam je domovino... Ob slovesu so se poslavljali, kakor se poslavljajo starši od svojih otrok.“

Drugi koncert je bil v Washingtonu v četrtek zvečer. Čeprav tam ni mnogo Slovencev, je bila udeležba kljub temu velika. Poleg avstrijskega poslanika se je koncerta udeležil tudi bivši guverner države Ohio in več let senator, Frank Lausche, ki je v nagovoru med drugim dejal: **„Dragi koroški rojaki! Hvala vam za vaše občuteno in dovršeno petje, ki ste nam ga prinesli v dar iz slovenske Koroške. In kaj vam naj mi damo v znak naše iskrene zahvale? Potrdilo, da poznamo vaše posebne težave in da v vaši borbi za ohranitev in okrepitev dvanajststoletne slovenske dediščine na Koroškem stojimo z vami in vas podpiramo. Koroška slovenska pesem, ki ste nam jo prinesli, je v svoji jezikovni starodavnosti, folklorni posebnosti in glasbeni edinstvenosti morda najbolj pristen izraz slovenskega porekla in značaja dolin, ravnin in gora južne Koroške...“**

V CLEVELANDU — SLOVENSKI METROPOLI

Preko neizmernih ravnin nas je v petek omnibus proti večeru pripeljal v „ameriško slovensko metropolo“ Cleveland. Množica nas je prisrčno sprejela, nas obsula s cvetjem in nam izrekla prve pozdrave ob sprejemnem banketu v dvorani slovenskega doma pri Mariji Vnebovzeti. Za pet dni bivanja so nas sprejele družine na stanovanje. V soboto zvečer pa je bil koncert v največji slovenski dvorani, ki je sprejela blizu 1300 gostov, na St. Clair Avenue. Med udeleženci je bil župan mesta, Ralph Perk, ki je ob pozdravu izročil pevovodji, prof. Jožkotu Kovačiču ključ mesta kot dobrodošlico. O izrednem uspehu koncerta poroča „Ameriška domovina“ med drugim: **„Slovenske pesmi so minulo soboto neprisiljeno, mehko in prijetno donele z odra našega clevelandskega slovenskega narodnega hrama kakor akordi iz ubranih strun. V njih smo čutili dih naše ljubljene Koroške, njene pesmi so v nas budile slovensko zavest in ljubezen do**

(Dalje na 8. strani)

PRIZNANJE MLADIM MARIBORSKIM IGRALCEM V AVSTRIJI

Pionirsko umetniško kulturno društvo osnovne šole Ivana Cankarja iz Maribora je naštudiralo mladinsko igro „Kako je Mihec lisico pretental“. Šaloigro je za najmlajše po delu J. Perha priredil Marjan Belina, režiral pa Janez Karlin.

Mladi igralci so s tem delom dosegli resnično pomembne uspehe. Predstavo so doslej odigrali že 14 krat. Na srečanju „Naše besede“ v Celju so to skupino izbrali za zastopnika mladih gledaliških ustvarjalcev na mednarodnem srečanju v St. Lambrechtu in Judenburgu (na Štajerskem v Avstriji).

V konkurenci 24 gledaliških skupin iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Češkoslovaške, Bolgarije in Jugoslavije, so tam dobili najvišje priznanje za najboljšo predstavo v celoti, statuo „zlatega igralca“. Prireditelj je tudi povabil mlade gledališčnike na gostovanje po Avstriji.

Ob odkritju spomenika Francetu Bevku v Novi Gorici

V nedeljo, 15. septembra, so v Novi Gorici odkrili bronasti kip pisatelju Francetu Bevku, delo akademskega kiparja Borisa Kalina.

Svečanost ob odkritju spomenika v Novi Gorici je odprl Marijan Tavčar, predsednik izvršnega odbora temeljne kulturne skupnosti Nova Gorica, ki je dejal, da kot malokateri veliki sin primorske zemlje živi danes Bevk v naših srcih kot dober prijatelj, ki tudi po smrti nikoli ne umre; živi v svojih številnih knjigah, ki jih zanesljivo najdemo v vsaki naši hiši; živi pa tudi v zamaknjenem lesku oči številnih otrok in mladine, ki tako radi prebirajo Bevkovo čudovito domače in mlademu človeku do srca segajoče opisovanje vsega trpkega in radoživega v doživljanju in usodah mladih ljudi in kmečkega življenja. Bevkovo sporočilo, je dejal Tavčar, ni danes nič manj veljavno kot za njega dni, ko je v ozračju fašističnega nasilja pisal svojega Kaplana Martina Čedermaca. Neupogljiv duh Čedermaca je tudi danes še kako potreben, saj bijejo Slovenci onstran bližnje meje ter na Koroškem nič manj pravičen in nič manj srdit boj, boj s črnimi silami, ki bi najraje videle, da bi slovenska beseda zamrla enkrat za vselej.

Govor dr. Jožeta Vilfana

Častni občan Nove Gorice dr. Jože Vilfan, predsednik odbora za postavitev spomenika Francetu Bevku, je med drugim dejal:

Trije so bili poglavitni mejniki v Bevkovem življenju, ki je bilo v celoti naravnano k pisateljskemu udejstvovanju, trajajočemu šest desetletij. Prvi mejnik v Bevkovem življenju je bil njegov odhod v šolo: šolanje mu je omogočilo pisateljevanje. Nikdar se ne bi reven sin čevljarja, bajtarja, očeta osmih sinov, brez želje po izobrazbi dokopal do pisateljevanja. To svojo opredelitev je pisatelj opisal z naslednjimi besedami, ki so vklesane v podstavek spomenika: »Vsaka črka je korak do dna, vsaka knjiga je kos obraza večno živega, na dnu je skrit moj obraz, kot sta ga kovala usoda in čas«.

Ko je po prvi svetovni vojni fašizem že pričel dvigati glavo in se je na okupirani Primorski že čutila politika raznarodovanja, se je Bevk zavestno odločil za vrnitev v svoje kraje in za delitev svoje usode z ljudmi, iz katerih je izšel. To je pomenilo drugi mejnik v njegovem življenju. »Tu sem bil v viharju in soncu, ves povezan in prepleten z naravo, ljudmi in življenjem«, kakor ponavljajo za Bevkom v marmor vklesane besede.

Vključitev v aktiven boj za osvoboditev Primorske predstavlja za Bevka tretji mejnik v njegovem življenju.

S tem v zvezi je govornik dr. Vilfan naglasil posebno vlogo, ki jo je pod fašizmom odigrala knjiga, ki je v času prepovedi slehernega narodnega delovanja postala edina manifestacija obstoja slovenskega naroda pod italijansko okupacijo in da je pisanje, tiskanje in širjenje slovenske knjige samo po sebi postalo politično dejanje. Pri tem je bil Bevk postava, ne gre pa pozabiti niti Damira Fajgla in Andreja Budala, dva preminula goriška pisatelja. S knjigo Kaplan Martin Čedermac je Bevk tenkočutno zaslišal podtalno pripravljanje naroda na prebujanje v Beneški Sloveniji in doživljal odpor proti teptanju človekovih pravic. Bevk je sebi zvest moral povezati svoj boj za obstoj slovenskega naroda tudi z bojem za socialne pravice človeka. Nič čudnega torej, če se je pridružil takoj v samem začetku osvobodilni fronti. Napravil je to, kar so napravili ljudje, s katerimi je bil povezan in prepleten v viharju in soncu. Spomenik Bevku je zatorej tudi spomenik velikemu cilju primorskega ljudstva, njegovi borbi za narodno in družbeno osvoboditev in žrtvam, ki jih je ta borba zahtevala.

CELOVŠKO MESTNO GLEDALIŠČE

Danes, v četrtek, ob 19.30 se bodo prvič v sezoni 1974/75 odprla vrata celovške Talije s prvo izvedbo Bellinijeve opere „Beatrice di Tenda“. Isto Bellinijevo delo bodo ponovili v soboto, 28. septembra, ob 19.30.

V četrtek, 3. oktobra, pa bo na sporedu premiera drame Franza Molnarja „Liliom“.

150-letnica rojstva Antona Brucknerja

Te dni je vsa Avstrija slovesno počastila 150-letnico rojstva Antona Brucknerja, komponista simfonične glasbe. Rojen je bil 4. septembra v zgornjeavstrijskem kraju Ansfeldnu. Po zgodnji smrti svojega očeta, ki mu je dal tudi prve nauke o glasbi, je stopil v samostan St. Florijana kot pevček deškega zbora. V Linzu je študiral učiteljišče, poleg tega se je izobraževal tudi na glasbenem področju. Kot stolni organist v Linzu se je leta 1856 popolnoma posvetil glasbenem poklicu.

Za njegovo nadaljnje glasbeno udejstvovanje je bilo odločilnega pomena srečanje z Richardom Wagnerjem: v starosti 41 let je pričel pisati svoje prve maše in simfonije. Vendar je ostal Bruckner v svojem komponiranju neodvisen od velikana Wagnerja, kajti njegov glasbeni svet je čisto samosvoj, poln elementarne moči, junaške epike in prirodne liričnosti. Njegove tri velike maše, zlasti tista v e- in f-molu, so posebno lepe in spadajo v stalni repertoar dunajske dvorne kapele. Še večji vtis pa napravijo na poslušalca Brucknerjeve simfonije, zlasti zadnje tri.

Svoje slave pa Anton Bruckner ni dolgo užival, kajti še predno mu je muzikalični svet dodobra priznal njegov glasbeni opus, je v 73. letu umrl neporočen.

Kolajne Josefa Kainza

Na Dunaju so podelili kolajne Josefa Kainza: Gertraudi Jesserer za vlogo Marijane v Horvathovih „Zgodbah iz Dunajskega gozda“, prof. Paulu Hoffmannu za vlogo gimnazijskega profesorja Leua v „Rumpelstilzu“ Adolfa Muschga in Hansu Gratzerju za inscenacijo del v gledališču „Die Werkstatt“.

Marjanu Rusu v spomin

Avstrijski časopisi so sporočili tako mimogrede, da ste umrli v svojem rojstnem mestu Kranju v starosti 69 let. Sporočili so, da ste bili od leta 1939 do svoje upokojitve leta 1960 član dunajske Opere in nepozabljen Don Basilio, Warlaam, Kecal, Don Pasquale, Komtur in Pistol. Naš tednik je temu sporočilu dodal, da ste poučevali na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu slovenščino in nemščino.

Nam, katerim ste črpali primere iz svojih globoko doživetih izkušenj po svetovnih opernih odrih in za njihovo kulisarijo in nam s tem osvežili bolj ali manj suho materijo filozofije, pa vaša smrt pomeni več.

Zgubili smo vzgojitelja, ki je bil z dušo in telesom pri svojem delu in ki je imel „veliko srce“ za „poredno“ mladino.

V 7. razredu gimnazije za Slovence ste nam k vsakemu značaju, katerega ste nam razlagali, znali podati tudi njegovo živo sliko v prvotnem smislu besede. (Spominjam se še dobro vaše mogočne arije Figara, ki je zadonela po našem zaspanem razredu in nam na neobičajen način pomagala preko težavnega poletnega popoldanskega pouka).

Hvaležni smo vam tudi, da ste nas opozarjali na veličino svojega kolega prof. Czigana, ki nam je bila včasih malo preveč samoumevna. (V letnem poročilu naše gimnazije z leta 1960/61 ste zapisali o dr. Cziganu med drugim tole: **„Ne vzgaja jih (gojence) v strahu in s šibo, temveč v ljubezni in dobroti. Njegove roke bi morale tudi v izvenšolskem okviru objeti vzgojo celokupne naše mladine.“)**

Po vašem odhodu z gimnazije ste se vedno živo zanimali za njen napredek, predvsem pa za delo rajnega prof. Czigana. Značilno je, da sta se srečala najbrž zadnjič sredi mladine, za katero sta živela, ko je predaval prof. Czigan o svojem zbiranju slovenskih pesmi širom Koroške v Klubu slovenskih študentov na Dunaju.

Ohranili vas bomo v lepem spominu.

FRANC KATTNIG,
matura-letnik 1963

Rož, Podjuna, Žilja

Celovec

● *PRELAT ALEŠ ZECHNER V BOLNICI. Prelat Aleš Zechner je že dalj časa v bolnici pri elizabetinkah v Celovcu. Želimo mu, da bi kmalu ozdravel in se zopet lahko vrnil na svoje delovno mesto!*

Št. Janž

● *KATOLIŠKA MLADINA VABI. Dekanijsko vodstvo Katoliške mladine Borovlje vabi na dekanijski sestanek, ki bo v torek, 1. oktobra 1974, ob 8. uri zvečer v župnišču v Št. Janžu. Na sporedu so: delovni načrt za zimsko sezono 1974/75, adventno-božične prireditve, mladinska stran v »Nedelji«, zadeva glede pesmarice »Naša pesem« ter predlogi za spremembo dekanijskega vodstva. Dekanijsko vodstvo pričakuje, da se sestanka udeležijo zastopniki vseh far!*

Enotna Lista Pliberk: komunalne potrebe so v ospredju

Med razpravo pliberškega občinskega sveta o asfaltiranju poti v občini, je **Enotna lista (Stanko Vavti, Kušej, Čik) protestirala proti popravljanju poti, ki so v lasti osebnikov. Občinska sredstva naj se uporabljajo za tiste ceste, ki so občinske in povrhu prometno mnogo bolj obremenjene,** kakor npr. cesta v Breško vas. V zadevi je obč. odb. Partl (EL) zahteval več načrtnega postopanja in se tudi izrekel za čimprejšnje asfaltiranje ceste na Komelj. Mestni svetnik Trampuš, vodja EL, je opozoril na nezadovoljivo stanje občinskih stavb, za sanacijo katerih mu je zdaleka premalo denarja na razpolago. Občinski svet je odobril milijon in sedemsto tisoč šilingov za popravljanje občinskih cest.

EL se je izrekla za izdatnejše podpiranje domačih podjetnikov, ko je bilo treba odločiti o prodaji zemljišča za povečanje mehanične delavnice v Nonči vasi, kajti, tako Trampuš, tuja podjetja v krizi najprej zapro in mlademu mojstru iz domače občine ne bi smeli metati polena pod noge, je dejal Čik (EL).

Živahnejša je postala debata ob vprašanju, kdo naj gradi vodovod v Vidro vas, občina v lastni režiji ali kakšna firma. Končno se je tudi ÖVP odločila za delo v lastni režiji; napraviti pa bo treba naknadno kalkulacijo. Kar zadeva vodovod, je Domejev (EL) prispevek vzbudil interes: občina naj sondira možnosti, kako bi mogla priti v dogovor z AWP (pipeline), da bi le-ta sofinancirala vodovod za občinsko območje proti Dravi.

Iz poročila kontrolnega odbora je bilo zvedeti, da dajatve za odvažanje smeti ne krijejo stroškov, občina bo najbrž povišala tarifo. Poleg tega je prišlo na dan, da je občina potrošila za dela na gasilskem domu v Libučah 20.000 šil. več kot je bilo predvideno v proračunu, a ta presežek je nastal zaradi prej neupoštevanih davkov. -kl-

Tečaj za organiste v Domu v Tinjah v letu 1974-75

Referat za cerkveno glasbo in petje sporoča: v šolskem letu 1974/75 se bo začela orglarska šola tudi v Domu v Tinjah.

Učitelj je:

prof. Silvo Mihelič

Interesenti se lahko javijo do 15. oktobra z vednostjo in po dogovoru z župnim uradom na Dušnopastirskem uradu, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, tel. 0 42 22 - 85 3 48.

Letni prispevek: šil. 1500.— O delni subvenciji in podpori se interesenti oz. njihovi župniki osebno lahko pogovorijo s škofijskim kantorjem, prof. Jožefom Ropitzem.

Dunaj

V soboto, 14. septembra, so imeli slovenski delavci na Dunaju, zbrani okrog svojega kulturnega društva Ivan Cankar, letošnjo največjo družabno prireditev. V lepi, 700 let stari dvorani občinske hiše v Enzersdorfu v jugovzhodnem predmestju Dunaja se jih je zbralo več sto. Družabno prireditev so začeli z nastopom članov Drame in Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora Angelce Jenčič-Jankove, Milene Muhičeve, Marjana Bačka in Janeza Klasinca, tenorista Jerneja Plahute in baritonista Emila Baronika, ki ju je pri klavirju spremljala Nena Hohnjec. Člani Drame so recitirali dela Cankarja, Prešerna, Ketteja, Voranca in drugih velikanov slovenske besede. Tenorist Plahuta in baritonist Baronik pa sta pela slovenske umetne in narodne pesmi. Nato so naše rojake zabavali trije vedri feljtonisti Arnold Tovornik-Štef, Franjo Vičar-Franček in Jože Samec-Tina.

Med okrog 800 slovenskimi delavci na Dunaju jih je največ iz severovzhodne Slovenije, zlasti Prekmurja. F. F.

Sodna obravnava Heimatdienst - Naš tednik - preložena

V četrtek, dne 19. septembra, je bila na Dunaju pred tamkajšnjim sodnikom za tiskovne zadeve dr. Raunigom obravnava v zadevi tožbe Kärntner Heimatdiensta proti Našemu tedniku. Obravnava je bila na Dunaju, ker je vrhovno sodišče prišlo do sklepa, da na Koroškem v tej zadevi ni zagotovljen objektiven postopek.

Predsednik Heimatdiensta dr. Feldner je zaradi članka, ki je bil objavljen pred več kot enim letom v NT, vložil tožbo proti takratnemu odgovornemu uredniku NT Janku Tolmajerju. Odvetnik dr. J. Tischler pa je v imenu NT predlagal, naj bi se proces preložil izven Koroške, ker v tukajšnjem vzdušju objektivno postopanje ni zagotovljeno. Vrhovno sodišče je v tej zadevi dalo „Našemu tedniku" prav, proces se zaradi tega odvija na Dunaju.

Pri obravnavi v četrtek je zastopal Heimatdienst in dr. Feldnerja odvetnik dr. Mayer, NT pa kot opolnomočenec Filip Warasch. Dr. Mayer je citiral inkriminirani članek in skušal od Warascha dobiti izjavo, da KHD ni ne nacistična, fašistična in ne teroristična organizacija, kot je takrat stalo v NT. Warasch je na to dejal, da njegovo osebno mnenje ni merodajno, pač pa je pripravljen za del članka, ki se nanaša na Heimatdienst predložiti dokaz. „Sploh pa," je dejal Warasch, „je Heimatdienst pri podiranju dvojezičnih tabel imel vlogo intelektualnega pomočnika". To izjavo nista dementirala ne dr. Feldner in ne dr. Mayer. Sodnik dr. Raunig je Waraschov dokazni predlog zavrnil in preložil obravnavo na 23. oktober.

Zadnja pot Borovnikove mame

12. septembra smo v našem listu oznanili v osmrtnici, da je dan poprej umrla v Borovljah Frančiška Borovnik, stara 76 let, mati znanega boroveljskega puškarja Ludvika Borovnika.

Pokojno Borovnikovo mamo so pokopali 14. septembra v Borovljah, ob izredno lepi udeležbi pogrebcev od blizu in daleč, zlasti je bilo veliko izseljencev, ki so z Borovnikovo družino okušali trpljenje izseljeništva. Prva postaja izgnanstva Borovnikovih je bila na Hasselbergu, pozneje so jih preselili v taborišče Wernfels, kjer so bili povečini pregnanci iz Slovenije.

Po končani vojni so se vrnili na domačijo, ki pa je bila izropana, vendar so jo kmalu z neumornim delom obnovili. Mož Frančiške Borovnik, Boštjan, pa ni dolgo užival sad svojega truda na svojem lastnem domu, kajti že leta 1949 ga je neizprosna smrt iztrgala iz srede svoje drage družine, slovensko skupnost pa oropala moža, ki je trdno stal na braniku slovenstva na Koroškem.

Draga Borovnikova mama, počivajte v miru v vaši ljubljeni slovenski koroški zemlji, Naš tednik pa po tej poti izreka vsem sorodnikom naše iskreno sožalje.

„Odločujoča je trajna volja do življenja"

Osrednja točka jubilejnega kongresa Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti, ki se je vršil od 13. do 15. septembra t. l. v Briksnu, je bil vsekakor referat južnotirolskega deželnega glavarja dr. MAGNAGA o situaciji nemške in ladinske narodne skupnosti v Južnem Tirolu.

„Odločujoča za obstoj manjšine je in ostane vedno volja do življenja," je poudaril Magnago. Obširno se je bavil z zgodovino avstrijske manjšine v Južnem Tirolu, nakazal je pot do „paketa", ki tudi za Nemce ni bila lahka. „Ampak tudi avtonomija je le instrument. Instrumenti pa so mrtva stvar, ki sami ne zadostujejo. Korist je le v možnosti, da se človek instrumentov poslužuje. Tako je tudi z avtonomijo v Južnem Tirolu: ostane mrtva črka, dokler se je človek ne poslužuje." Pri tej avtonomiji ne gre po mnenju deželnega glavarja le za pravice Nemcev in Ladincev, marveč za sožitje vseh treh narodnostnih skupnosti. **Bistvo „paketa" pa je po prepričanju Magnaga prav v tem, da je italijanska republika s tem ukrepom prvič javno priznala, da je zaščita nemške in ladinske manjšine „v nacionalnem interesu italijanske države".** Če se pa načelo, da je zaščita manjšin v nacionalnem interesu, strinja z državnimi interesi in se to načelo tudi praktično izvaja, potem pa bo tudi mnogo manj zastrupljenega ozračja in vzrokov za konflikte. **Potem pa tudi pomoč matičnega naroda svoji manjšini ne bo več mogoče smatrati za vmešavanja v notranje zadeve neke države ali pa za škiljenje čez mejo.**

Kongresa v Južnem Tirolu sta se udeležila poleg številnih drugih delegatov tudi osrednji tajnik NSKS Filip WARASCH ter dr. Reginald VOSPERNIK za Narodni svet koroških Slovencev. Kakor znano, je Narodni svet že pred letom dni ustavil svoje sodelovanje, ker se ni mogel strinjati z načeli nekaterih članic FUEV-a, kakor je to na primer eksilna organizacija Kosovarov. Predsednik Federalistične unije, Danec Hans Ronald JÖRGENSEN je obravnaval zato v svojem poročilu tudi stališče FUEV-a do eksilnih skupin. **Na žalost tudi tokrat ni prišlo do potrebne razjasnitve — mogoče res tudi ni bilo pravega vzdušja, ker to ni bil delovni kongres — zato Narodni svet NI izrazil pripravljenosti za ponovno sodelovanje.**

To naše stališče je potrdilo tudi zadržanje neke kosovarske skupine, ki je med zasedanjem razdelila delegatom njeno stališče do jugoslovanske manjšinske politike z neko karto, na kateri je označena avtonomna pokrajina Kosovo ter tudi drugi kraji Srbije, Črne gore in Makedonije kot od Jugoslavije okupirano ozemlje. V razdeljenem listu pa je večinoma govora o „jugoslovanski imperialistični politiki napram Albancem" in o nekem „nožu", pod katerim morajo živeti Albanci. **Zastopnik NSKS dr. Vospernik je označil postopanje eksilnih Albancev „škandal" ter pozval FUEV, naj v bodoče podobna stremljenja zabrani, kajti „ne smemo postati organizacija, ki podpira iredentistična gibanja".**

Zadnji dan je bil na sporedu študijski izlet po dolinah, ki so naseljene po Ladincih. Spregovoril je tudi zastopnik Ladinskega gibanja, novoustanovljene ladinske stranke, ki je ostro kritiziral politiko Južnotirolske ljudske stranke napram ladinski narodnostni skupnosti v Italiji. V naslednjem NT bomo o tem več poročali.

Jubilejni kongres FUEV-a je ob koncu zasedanja sprejel naslednjo resolucijo:

Resolucija:

Čas masovne družbe po drugi svetovni vojni je sam na sebi manjšinam nasproti sovražen in tudi države so kazale le malo razumevanja za probleme narodnostnih skupnosti in manjšin. Federalistična unija evropskih manjšin pa more ugotoviti, da je v teku 25 let njenega obstoja — med drugim tudi po njenem delu — mogoče opaziti zrahljitev z večjim razumevanjem za etnične narodnostne skupnosti in manjšine. Veliko problemov pa je še do danes nerešenih.

FUEV je mnenja, da se more Evropa zgraditi učinkovito in dolgoročno le od spodaj, to se pravi, le od narodnosti. Apelira zato na države, da upoštevajo in pospešujejo v polnem obsegu samostojnost narodnostnih skupnosti v smislu „glavnih načel prava narodnostnih skupnosti", ki jih je izdelala FUEV leta 1957.

Obnavlja svojo izpoved k skupnosti v raznolikosti evropskih narodov. To je fundament njenega dela tudi v prihodnje.

Akademija slovenskih bogoslovcev vabi na

srečanje z bogoslovci

v soboto, 28. 9., v Šmihelu pri Pliberku.

19.00 Sv. maša

Po sveti maši se bogoslovci predstavijo v pesmi in besedi.

v nedeljo, 29. septembra, v Selah.

9.30 Sv. maša

14.00 Bogoslovci se predstavijo v pesmi in besedi.

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

Romanje v RIM

od ponedeljka, 30. septembra, do nedelje, 6. oktobra 1974

Zadnja prilika za prijavo v soboto opoldne do 12. ure, telefonično pri Sienčniku (0 42 36) 219, ali v Domu v Tinjah (0 42 32) 43 6 06.

Vsa potrebna navodila dobite po telefonu!
Potreben je **potni list!**

Cena: šil. 1800.—. Plačilo po vrnitvi s položnico!

Masiv Visokih Tur . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

dela lahko živijo in si urejajo svoj prosti čas. To naselje pa vsebuje tudi velika skladišča železa, jekla in cementa, mogočne mline gramoza in mešalnice betona ter vrsto popravljalnic za stroje s skladišči rezervnih delov.

Ko bo leta 1977 jez za elektrarno Malta dograjen, bo sodil med najvišje v Evropi. Ta gorska dolina s svojo panoramo bo dobila novo podobo, ki bo spričo medtem dograjene avtoceste prikupna za desettisoče turistov med evropskim severozahodom in jugovzhodom. Tedaj bo v tem območju sedanji vrvež pri kraju in se bo tja vrnil spet mir. Le malokdo bo razmišljal, koliko osebne odgovornosti, odpovedi, znoja in zdravja je bilo tehnikom in delavcem žrtvovati, da je v 2000 metrov nadmorske višine tam nastal ne le v avstrijskem, marveč tudi v mednarodnem merilu pomemben gigant elektrogospodarstva in oskrbe z energijo. (bl)

(Glej tudi poročilo na 5. strani!)

Darujte za tiskovni sklad!

Tudi elektrogospodarstvo pred finančnimi težavami

ZAČETEK GLAVNE GRADBENE FAZE MALTSKE ELEKTRARNE

Kot znano, je elektrodružba Avstrijske dravske elektrarne (ÖDK) začela s pripravljalnimi gradbenimi deli največje avstrijske elektrarne v začetku Maltske doline, o čemer je naš list že večkrat poročal.

Prejšnji teden v torek pa je ta elektrodružba ponovno povabila zastopnike tiska (posebno z Dunaja je bila številna udeležba) in radia, da prisostvujejo trenutku, ko bodo začeli z betoniranjem glavnega zapornega jezu, tako imenovano „Kölnbreinsperre", skoraj 2000 m visoko v hribih nad Maltsko dolino.

Najprej so si udeleženci ogledali gradbena dela v Melski dolini (Mölltal), kjer bo v Rottau (blizu Kolbnitza) srce te novo projektirane elektrarne, to je štiri turbogeneratorji s kapaciteto 850 MW (letna elektroproizvodnja bo znašala 800 milijonov kWh). Nato pa nas je vodila pot po krasni Maltski dolini ob številnih idiličnih slapovih (na žalost jih bo gradnja te elektrarne nekaj uničila!) po lepi, novozgrajeni in že asfaltirani cesti, dolgi 18 km, visoko v hribe pod Visoke Ture do „Kölnbrein", kjer bo nastalo novo, umetno jezero za elektrarno.

Zastopniki elektrarne in gradbenih družb pri slavnostnem odpiranju prvega „vedra" betona

Celotno tamkajšnje gradbišče izgleda kot kako velikansko mravljišče: tu se giblje ena gradbena skupina, tam druga, tam tretja itd. Pripravljalna gradbena dela v teku dobrih desetih let so tako daleč napredovala, da so mogli v torek preteklega tedna vsuti iz velikanskega „vedra" 9½ ton betona (ne 26 ton, kot je neki tamkajšnji list pomotoma poročal!) v glavni jez, za katerim bo nastalo umetno jezero z 200 milijoni kub. metrov vode. Z venci in cvetjem okrašeno vedro je ob pokanju topičev slovesno odprl predsednik nadzornega odbora ÖDK dipl. inž. Werner. Ta obrambni jez bo eden najvišjih v Evropi in bodo zanj porabili 1,6 milijona kub. metrov betona. V ta namen so postavili okoli gradbišča najrazličnejše velikanske stroje, kot npr. za drobljenje kamna, za sortiranje in pridobivanje peska različnih debelosti, dalje ogromni betonski silo s posebnimi bagerji za razvažanje betona itd.

Pri pozdravu in nato sledeči tiskovni konferenci je ravnatelj ÖDK dipl. trg. Kugler podal kratek pregled dosedanjih gradbenih in drugih del (gradnja celotne elektrarne bo stala najmanj 8 milijard šilingov!) ter se bavil tudi s problemom bodočega financiranja. Povedal je, da bo prihodnje leto v tem pogledu dosti težavnejše, ker nastaja vprašanje, kje dobiti nadaljnje kredite. Družba ima namen, razpisati jesensko tranšo energijskega posojila v višini 500 milijonov šil., kajti pri bančnih kreditih so obrestne mere zelo visoke in neugodne, saj pomeni en odstotek višjih obresti skoraj deset odstotno podražitev toka! Ob koncu svojega govora je v imenu Družbe poklonil navzočemu predsedniku koroškega Rdečega križa dvornemu svétniku dr. Kerstnigu nov rešilni avto, kar je želo splošno odobravanje pri navzočih zastopnikih tiska in številnih zaposlenih pri gradnji elektrarne.

Tehnični ravnatelj ÖDK dipl. inž. dr. Hautzenberg je objasnil tehnično plat nastajajoče elektrarne; v zvezi z varstvom narave je dokazoval, da bo družba storila vse potrebno za zaščito narave, pa tudi za varnost celotne Maltske doline in njenih prebivalcev je poskrbljeno v najvišji meri, saj so varnostni ukrepi in predpisi v tem pogledu zelo strogi; v zvezi z njimi je ÖDK poseben sosvet osmih zelo uglednih avstrijskih tehničnih znanstvenikov, ki od časa do časa kontrolirajo gradbena dela.

Ob zaključku naj še omenimo, da namerava Družba po dograditvi elektrarne okoli novonastalega umetnega jezera urediti nov tujskoprometni center, katerega bo letno verjetno obiskalo nekaj sto tisoč turistov.

-ar

Mons. dr. Jože Jagodic - umrl

V ponedeljek, 16. septembra, je v Leisachu pri Lienzu na Vzhodnem Tirolskem po kratki bolezni umrl mons. dr. Jože Jagodic.

Pokojni je bil rojen leta 1899 na Visokem na Gorenjskem. Po prvi svetovni vojni, med katero je bil kot vojak tudi ranjen, je stopil v semenišče. Po novi maši ga je pokojni nadškof dr. Anton Jeglič imenoval za svojega kaplana, pozneje pa je postal škofijski kancler.

Po drugi vojni je prišel v Avstrijo in ga je papež imenoval za papeškega delegata za vse begunce v Avstriji.

Kot stalni spremljevalec in najboljši poznavalec nadškofa Jegliča je že v Ljubljani napisal in po vojni izdal obširen življenjepis: **„Nadškof Jeglič"**, ki ga je leta 1952 založila Mohorjeva družba v Celovcu. Letos pa je pripravil novo obširno knjigo **„Spomini"**, katere izdajo pri Mohorjevi družbi na žalost ni doživel.

Kakšen ugled in spoštovanje je užival na Tirolskem, je pokazal njegov pogreb v petek, 20. septembra. Kljub slabemu vremenu se je zbralo izredno veliko vernikov in 70 duhovnikov, večinoma Tirolcev, nekaj pa slovenskih. Tudi njegova domovina je bila dobro zastopana.

Pogrebne obrede je opravil ljubljanski pomožni škof dr. Stanko Lenič. V nemškem in slovenskem jeziku je prikazal rajnega prijatelja kot vzor duhovnika in se mu v imenu škofije in svojem imenu zahvalil za vse, kar je storil Cerkvi in ljubljanski škofiji. V imenu sošolcev se je poslovil škofijski ekonom kanonik Franc Mervec. Zelo lepo ga je prikazal kot „markantno osebnost" župan in deželni poslanec g. Zanon in se mu zahvalil za vse, kar je storil tudi za občino in za njegovo sodelovanje. Slovenci so zapeli pesem „Usmiljeni Jezus".

Pokojni je bil stalno naročnik „Našega tednika" in se zanimal za koroške probleme. Zapušča zvesto gospodinjo, sestro Ivano. Njej in sorodnikom izrekamo tudi naše sožalje! Naj počiva v miru Gospodovem!

O problemih slovenske mladine v Italiji

Kot je znano, Naš tednik je o tem poročal, je bil od 16. do 21. avgusta v Kranjski gori 3. mednarodni mladinski seminar Alpe—Jadran, katerega se je udeležila mladina iz Slovenije, Koroške in Furlanije Julijske-krajine. Na seminarju je za koroške Slovence poročal okrajni šolski nadzornik za dvojezično šolstvo, ki je v svojem referatu nakazal pomanjkljivosti manjšinskega šolstva pri nas na Koroškem in pa na zavlačevanje rešitve problemov ter izvedbo člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Z nerešenimi manjšinskimi problemi pa se morajo namreč ubadati tudi naši bratje v Italiji. O teh in podobnih vprašanjih se je bavil seminar goriških mladincev v Bohinju.

O politični problematiki slovenske narodnostne skupnosti na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji in o strategiji boja za uresničenje njenih narodnostnih pravic je govoril dr. Karl Šiškovič, ravnatelj raziskovalnega inštituta v Trstu. Predavatelj se je najprej zadržal pri razložitvi splošnih pogledov na narod in narodnost, prešel nato na zgodovinski prikaz razvoja slovenskega narodnostnega vprašanja in se končno najdlje zadržal pri analiziranju slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu nasploh iz raznih aspektov. Velik del svojih izvajanj je posvetil zahtevi slovenske narodnostne skupnosti v Italiji po globalni zakonski zaščiti, pri čemer je še zlasti poudaril, da popolna zaščita še nikakor ne pomeni to, če imamo šole v slovenskem jeziku, pač pa da imamo možnost polnega razvoja v vseh smereh, predvsem na gospodarskem področju.

Udeležencem seminarja je govoril tudi načelnik urada za mednarodno sodelovanje Marjan Osolnik. Zadržal se je predvsem pri orisu položaja Jugoslavije ter o vlogi narodnostnih manjšin v sedanjem političnem položaju. Predavatelj je obrazložil pomen neuvrščenosti Jugoslavije v igri velikih sil ter ugled, ki si ga je Jugoslavija pridobila v svetu s svojo politiko. Med drugim je dejal, da skuša Jugoslavija na najboljši način reševati vprašanja narodnostnih skupnosti znotraj države in da se vztrajno zavzema, da bi tudi slovenski živelj izven meja matične države bil deležen demokratičnega načina reševanja svojih problemov.

PROF. DR. ANTON WUTTE: (2. nadaljevanje)

Letošnje potovanje maturantov po Jugoslaviji

Družabni del potovanja

Popoldne smo se kopali v morju med strmo razdrto skalnato obalo in čermi. Nad nami pa so neprestano prihajala in odhajala letala bližnjega letališča. Tam pristajajo letala iz vseh večjih mest Evrope.

Drugi dan dopoldne smo si na hitro ogledali staro mesto pod strokovnim vodstvom: prvotno slovanski del Dubrovnika z ozkimi ulicami, glavni trg, na katerem prirejajo poleti igre in koncerte, katedralo in nekdanji frančiškanski samostan ter pristanišče. Popoldne pa smo se odpeljali z dvema ladjama na otok Lokrum pri Dubrovniku, kjer smo se kopali v morju. Ob štirih pa smo se zbrali v gostioni Mali raj na družabnem srečanju. Ob pečenih sardelicah, vinu in prepevanju pesmi je doseglo naše razpoloženje višek.

DEVETI DAN POTOVANJA

Ko smo naslednji dan zapuščali Dubrovnik, smo se popolnoma strinjali z dubrovniškim izrekom: **„Ako tražite raj na zemlji, potražite Dubrovnik" (Ako iščete raj na zemlji, obiščite Dubrovnik)**, in smo si želeli, da bi se še kdaj vrnili. Od obalne ceste smo imeli lep razgled na morje s številnimi otoki, otočki, čermi, zalivi in prelivi. Med potjo smo opazovali obsežno delto ob izlivu Neretve v morje in številne prodajalce sadja in vina ob cesti.

V turističnem naselju Breli, v gozdu črnih borov med cesto in morjem, smo se opoldne ustavili zaradi kosila in potem kopali v morju na zelo lepi morski obali. V Split smo dospeli šele proti večeru. Stanovali smo v hotelu „Split" in uživali z balkonov spalnih sob krasen razgled na modro morje.

DESETI DAN POTOVANJA

Naslednje dopoldne je bil na sporedu ogled mesta pod strokovnim vodstvom. Največji vtis sta napravili na nas Dioklecijanova palača in Meštrovičeva galerija. Navdušile pa so nas tudi številne visoke moderne stanovanjske stavbe in cela stanovanjska in turistična naselja modernih visokih stavb. Prav tako veliki trg z obiljem sadja, zelenjave in druge robe; severno od mesta se razprostira namreč bogata vrtnarska in poljedelska pokrajina. V drugem hotelu, kamor smo hodili na hrano, smo srečali številno rusko skupino turistov, pred Meštrovičevo galerijo pa smo srečali skupino mornariških oficirjev in kadetov iz Egipta. Pridno smo izkoriščali tudi priliko kopanja v morju na prijetni ravni skalnati obali pod hoteli.

ENAJSTI DAN POTOVANJA

Po odhodu iz Splita smo se ustavili na letališču in poslovili začasno od univerzitetnega profesorja Klemenčiča in njegove soproge, ki sta se od tam že vrnila z letalom nazaj v Ljubljano. Tam smo videli med drugim tudi vhode v podzemeljske hangarje vojnega letalstva.

Kratko smo se ustavili še v Trogirju in v Zadru, kjer smo kosili v velikem hotelu „Zagreb". Med številne znamenitosti lepega Zadra spada med drugim tudi rimski forum.

Na nadaljnji poti po dolgi obmorski cesti vzdolž jadranske obale smo dospeli najprej do Šibenika, kjer pa se nismo ustavili, marveč peljali le mimo mesta dalje. Mesto je napravilo na nas podoben vtis kot Split, pač pa le v manjšem obsegu. Tudi v velikem pristaniškem mestu Rijeki se nismo ustavili, kljub temu nas je mesto navdušilo z nad sto nebotičnikov in z obsežnim pristaniščem.

Ko smo kmalu nato prestopili mejo Slovenije, nam je postalo kar bolj domače sredi gozdnatih hribov, sočnih travnikov in polj. V Postojno smo dospeli šele zvečer in prenočili v prelepem hotelu „Jama"

(Dalje prihodnjič)

Split privlači turista zaradi njegove ugodne lege sredi jadranske vzhodne obale, zaradi njegovega milega podnebja, njegove pisane in krasne okolice, zaradi njegovega tradicionalnega in kulturnega, veselega življenja in zaradi izrednega bogastva zgodovinskih in umetniških spomenikov v mestu samem kot v njegovi okolici. Split ima resnično dvatisočletno preteklost, katere sledove je najti na vseh cestah in skoraj na vseh njegovih zgradbah.

S tekme pokala državnih prvakov med angleškim moštvom Leeds Unitedom in FC Zürichom (Švica), katero so Angleži dobili s 4:1 (3:0). S sijajnim strelom z glavo (na sliki v zraku) je Gordon McQueen zadel nasprotnikovo mrežo.

SAK - Trdnja vas 6:3 (5:2)

V 5. kolu jesenskega nogometnega prvenstva 2. E razreda je Slovenski atletski klub igral na domačem igrišču proti Trdnji vasi. Igra je bila hkrati generalna vaja za prihodnjo nedeljo, ko se bomo spoprijeli z DSG Borovljami. Tako je trener Karel Nežmah naštudiral različne variante, ki so več ali manj uspele. Prvič se je predstavil domači publiki Karli Srdan, ki je igral zelo dobro, toda manjka mu še stika s soigralci. Tekma je bila kar zadovoljiva, samo obramba je v nekaterih fazah plavala. Trdno pa smo prepričani, da takih napak v nedeljo ne bomo videli, ker vsak igralec ve, da bo to odločilna tekma za dosego jesenskega prvaka.

Tekma se je začela zelo presenetljivo. Prvi gol je dalo moštvo iz Trdnje vasi. Nato je sledila ofenziva in SAK je petkrat premagal nasprotnega vratarja. Gole so dali: Fera (2), Folti Waldhauser (2) in Nežmah.

Prvi polčas se je končal s 5:2. V drugem polčasu se je nivo poslabšal in tekma je postala dolgočasna. Le en gol je uspel še SAK. Dal ga je zopet Fera.

Igrali so: Hočevar; Vinko Wieser (Hobel), Hribar, Lampichler, Wošic; Nežmah, Oraže, Marijan Pandel, Karli Srdan, Fera, Folti Waldhauser.

Prihodnjo nedeljo gostuje Slovenski atletski klub v Borovljah in igra ob 15.30 proti tamkajšnjemu moštvu, ki ima prav tako 8 točk, ampak s slabšo razliko golov zaseda 2. mesto.

Le z močno moralno podporo naših pristašev lahko upamo, da bo SAK odnesel domov dve točki.

Trenutna lestvica:

1. SAK	5	5	0	0	27:	8	10
2. DSG Borovlje	5	5	0	0	18:	2	10
3. Škofji Dvor	5	3	1	1	15:	7	7
4. Št. Janž	**5**	**3**	**1**	**1**	**11:**	**6**	**7**

Zanimivosti

OTROCI ZOPER KAJENJE

Učenci štiridesetih šol v Zahodni Nemčiji so začeli z akcijo, s katero bi prikazali vsem tistim svojim vrstnikom, ki še ne kadijo, kako nevarno je to početje.

TEK PO INFARKTU

Pacientom, ki so doživeli srčen napad, običajno ne priporočajo, da bi se udeležili kakšnega maratonskega teka. Vendar je ekipa medicinskih strokovnjakov z univerze v Torontu menila, da jim tega ni treba braniti. Zdravniki so namreč na osnovi raziskav prišli do zaključka, da so osebe po prestanem infarktu sposobne za fizične napore.

DOJENČKOV SVETOVNI REKORD

Italijanski dojenček Sonia Viletti je postavila nov, svojevrsten svetovni rekord. S 750 grami, s katerimi je prijokala na svet je osvojila naslov najmanjšega otroka na svetu. Do zdaj je držal rekord neki Šved, ki je ob rojstvu tehtal 790 gramov in prav tako kot njegova italijanska kolegica preživel nekaj mesecev v inkubatorju.

LOV NA KAČE

Nenavadna nezgoda je povzročila veliko strahu med potniki in železniškim osebjem na pariški postaji »Gare De L'Est«: med raztovarjanjem nekega vlaka so težaki prevrnili košaro, v kateri je bilo 58 strupenih kač, namenjenih nekemu zavodu za farmacevtsko raziskovanje. Plazilci so se hipoma porazbežali po postaji in povzročili splošen beg potnikov in železničarjev. Poseči so morali policisti, ki so po nekajurnem zasledovanju »aretirali« 26 ubežnikov. Ostale še iščejo.

SVOJEVRSTEN REKORD

Doslej so bili le Američani in Britanci znani kot strastni gojitelji svojevrstnih rekordov. V knjigi »Guiness« o rekordih se v poglavju najbolj neverjetnih dosežkov pojavljajo skoraj izključno njihova imena. Sedaj pa so jim vsaj en nenavaden rekord odvzeli Danci: deseterica mož je na stadionu v Fredrikshavnu dosegla nov rekord v porivanju otroških vozičkov. V 24 urah porivanja so rekorderji prehodili kar 362,6 kilometra.

OTROCI SE ODVAJAJO GOVORJENJA

Otroci, ki ure in ure molče sedijo pred televizorjem, se ne naučijo govoriti. Namesto da bi se v krogu družine naučili govoriti, se učijo samo poslušati in gledati.

Osnovnošolski učitelji so obupani. Vedno več prvošolčkov trpi za govornimi motnjami.

To je razvidno iz neke študije o prvošolčkih v zahodnonemški deželi Westfaliji, kjer je neka anketa ugotovila, da ima od 300.000 prvošolčkov petina težave pri govorjenju.

Zato psihologi svetujejo staršem: Posvetite se bolj svojim otrokom, govorite, govorite, govorite z njimi . . .

Münchenski psiholog Ulrich Dickmeyer prav posebno apelira na matere — saj se vendar reče »materinski jezik«.

ZAČELA SO SE:

Evropska pokalna prvenstva

Bilanca avstrijskih klubov za začetek evropskih pokalnih prvenstev je še kar ugodna. Sedem točk iz pet srečanj, priča, da avstrijski nogomet le ni tako slab, kot marsikdo misli. Nekatera moštva imajo celo v povratnih tekmah možnosti uvrstitve v drugo kolo.

Avstrijski prvak VÖEST je igral proti španskemu prvaku FC Barcelona 0:0, kar je brez dvoma uspeh, če pomislimo, da igrata pri Barceloni dva izmed najboljših nogometašev na svetu Cruyff in Neeskens (ki sta igrala v nizozemski reprezentanci na svetovnem nogometnem prvenstvu).

Dobre možnosti si je ustvarila tudi dunajska Avstrija po tesnem porazu z belgijskim pokalnim prvakom Waregemom 1:2 (1:1). Dunajčani so vodili celo z 1:0 in so dobili odločilni 2. gol šele pet minut pred koncem

Tri popolne uspehe so knjižili domači zastopniki v tekmovanju za pokal UEFA, vendar ima le dunajski Rapid možnosti, da se uvrsti naprej. Rapid je namreč porazil grško enajsterico Aris Sulun s 3:1 (0:0). Lep uspeh je doseglo moštvo Wackra iz Innsbrucka proti izvrstnemu nemškemu klubu Borussiji Mönchengladbachu. Innsbruck je zmagal z 2:1 (0:0). Z istim rezultatom je zmagal graški Sturm doma Royal Antwerpen.

Od jugoslovanskih moštev je iztržil v pokalnem prvenstvu dve točki le prvak Hajduk proti Keflaviku (Islandija) s 7:1 (2:1), medtem ko je Partizan osvojil točko proti poljskemu moštvu Gorniku, za pokal UEFA, tekma se je končala 2:2 in predstavlja svojevrstno senzacijo. Blizu uspeha je bila tudi Crvena zvezda iz Beograda, ki je igrala proti PAOK-u iz Soluna 0:1 (tekma je bila v okviru pokala pokalnih prvakov).

Najtežje delo je imel Velež iz Mostarja, ki je v pokalu UEFA igral v Moskvi proti Spartaku in izgubil s 3:1 (2:1).

Povratne tekme bodo v sredo, 2. oktobra.

BORIS PAHOR: **46**

Parnik trobi nji

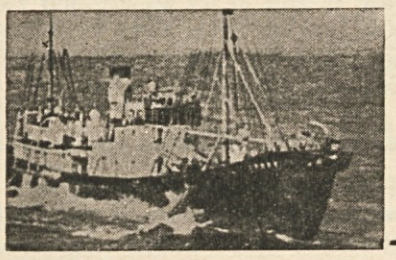

„Tukaj je Italija, in otroške knjige so za vse otroke tiste, ki jih določa oblast," je rekel in tlesknil s Kolački po steklu pisalne mize; a ni bil videti še docela razgret, zdelo se ji je, da ni še zares prepričan o resničnosti njenega ugovarjanja.

„Slovenski otroci imajo pravico, da pridejo do knjig v materine mjeziku," je rekla, ne da bi umaknila oči od njegovih. „Po koncu svetovne vojne nam je to bilo sveto obljubljeno."

Zdaj so se njegove ustnice skremžile.

„Obljube tistih takratnih gnilih politikov nimajo nobene vrednosti."

„Ne bi rekla, da je spoštovanje človeških pravic kaj v zvezi z gnilobo."

Tedaj se je nepričakovano nasmehnil, kakor da vidi v tistem daljnem zaupanju slovenskih ljudi v besedo italijanskih voditeljev nepričakovano pozitivno dejstvo, ki zasluži prisrčno besedo.

„Naše knjige za otroke so polne prelepih pesmi," je naklonjeno rekel.

„Nihče tega ne taji, a vsak ima najrajši svoje."

„A ni mogoče primerjati lepote Dantejevega jezika z narečjem brez zgodovine."

„Predvsem ni res, da je naš jezik brez zgodovine. A tudi če bi bil, mi ga imamo radi takšnega, kakršen je."

„To se pravi, da nimate radi italijanščine."

„Ljubezen do svojega ne izključuje spoštovanja tujega. Tako lahko kdo ljubi francoski jezik, a daje vendar zmeraj prednost svojemu."

„Vi znate francoski?" In zazdelo se ji je, da je v njegovem pogledu iskrica občudovanja, a že naslednji hip je ta privid izginil in Suhi je vstal, medtem ko so njegovi prsti samogibno grabili in tiščali Kolačke.

„Tukaj smo v Italiji in državljani te države se imajo ravnati po zakonih te države!"

„Saj," je mirno rekla. „Prav zato moramo vzgajati naskrivaj svoje otroke v ljubezni do slovenske besede."

Njegova jeza se je za hip zadrgnila, kakor da ji je zmanjkalo sape.

„Torej priznavate, da ste sodelovali pri akciji s knjigami?"

„Rekla sem ‚mi' kot Slovenci, kot slovenska skupnost v Italiji."

Tedaj je stopil od mize in stopil po sobi, se napotil k nji in se spet vrnil k mizi in udaril s Kolački po nji.

„Razumete ali ne, da ni nobene posebne skupnosti v naši državi, da je ne sme biti in je ne bo? Razumete, da je vaša trdovratnost izraz čiste neumnosti, da je vaš upor bedast, to se pravi izraz nizke stopnje razvoja tistih italijanskih državljanov, ki jih bomo vzdignili iz niča kljub vašemu uporu in proti vašemu uporu."

In pri tem je pokal s Kolački po mizi, kakor da postavlja pike na koncu stavkov.

Nji pa je bilo tisti trenutek resnično žal za knjižico, ki se je zvijala pod njegovimi prsti, zato ni niti mislila na pomen njegovih besed.

„Tam notri so pesmi za otroke," je rekla. „Pesmi, ki jih imajo vsi narodi za svete, zato ne bi smeli ravnati na takšen način z njimi."

Tedaj se je silovito zasuknil in še isti trenutek je začutila njegove koščene prste na svojem licu kakor bližino žareče plošče. In ne vé, kako ga je takrat gledala, da je tako obstal. Bil je brez besed, s stegnjeno roko, iz katere je izpustil knjižico, da je padla na tla. Da, menda je tisti trenutek mislila, da bo skočila vanj, hitro zatem pa je mislila, da se bo sklonila in pobrala Kolačke, a najbrž jo je njegovo omahovanje nekako na sredi med jezo in začudenjem nagnilo do tega, da je rajši spregovorila.

„To je otipljivo znamenje tiste višje kulture, kateri naj bi mi žrtvovali svojo dušo?" je tiho, kakor sama sebe vprašala.

„Silenzio!" („Tiho!") je rekel, a bolj razdraženo kakor pa kričeče. In hitro, skoraj kakor da stopa premo po narisani črti, je stopil do gumba in pritisnil nanj, da je prišel ponjo uslužbenec.

Tako jo je odpeljal avto z zamreženima oknoma, ki ga je tolikokrat srečala in jo je zmeraj spreletela mrščavica ob njegovi štirikotni škatlasti obliki. Sprva je čutila kakor olajšanje, da ni več pred tisto mizo, da ima na razpolago precej časa za razmišljanje, čeprav je pred temno neznanko novega bivališča; a že pri prvih zavojih ji je vozilo približalo in spet odtegnilo dvoje oči, ki so bile uprte vanjo tudi tedaj, ko jih je ovinek spet oddaljil. Ob njih se ji je vzdramil tisti nemir v črevesju, ki je podoben drhtenju praznine pri naglem spuščanju dvigala in ki se ga je poprej branila vsakokrat, ko ji je pripoved zbudila podobo mučenega telesa v zaprtem prostoru. In takrat se je upirala misli, da bi se žensko bitje moralo spoprijeti z razvratnim ozračjem, otepala se je potuhnjene more brezuspešnega boja in blazne zavesti porazne nemoči; zato je šepnila Danilu sredi viharja. A zdaj v mraku pred očmi, ki se premikajo, kakor da nihajo na nevidni niti, čuti, da bi zavoljo noči v sobici na rebri ne bila nič manj neznosna popolna ranljivost v dokončni ujetosti. Da, zaradi Danilove pričujočnosti v nji je možnost vdora teh oči iz teme še bolj brezupna.

Prisilila se je, da je prišla na površje iz megle vsiljivega preplaha s tem, da si je priklicala resničnost ulic, po katerih so tekla kolesa, ki so stresala jekleno škatlo; vendar se je ob občutku, da je sredi starega mesta v vozilu, ki jo pelje v stavbo na rebri, stisnjeno med cerkev in samostan, zavedela, da je spet prepuščena sama sebi. In

Presenečenje

Tina je praznovala šestnajsti rojstni dan. Nikoli ni doživela presenečenj, tudi tisti dan ni pričakovala nič novega. Kot ponavadi je povabila tudi svoji prijateljici Mino in Julijo. Mina ji je prinesla veliko lešnikovo čokolado, Julija pa šopek rdečih vrtnic. Teh je bila Tina najbolj vesela. Ljubila je rdeče cvetje, posebno vrtnice. Povabila ju je k mizi, ki je bila polna najrazličnejših dobrot. Veselje jim je delal tudi gramofon, ki se je neprestano vrtel z novimi popevkami. Ni jim bilo dolgčas.

Zunaj se je Sultan pognal v nekega prišleca in besno zalajal. Dekleta so prisluhnila. Mina je pogledala skozi okno. Na vrtu je zagledala fanta, ki je prihajal bliže. Vsem je začelo srce močno utripati, ko je Mina povedala, kdo gre.

Vine je vstopil in jih lepo pozdravil: „Dober dan, dekleta! Nekaj praznujete?"

„Seveda, Tina praznuje šestnajsti rojstni dan," je rekla ena izmed njih.

„Tina, želim ti vse najboljše," je presenečen dejal fant in ji segel v roko, „in veliko sreče v ljubezni!"

Tini je bilo nerodno. Lica so ji zagorela in od razburjenja mu ni mogla pogledati v oči. Vine je videl, kako jo je oblila rdečica, ko je izrekel besedico ljubezen. Rahlo se je nasmehnil. Že dolgo mu je bila Tina všeč. Tudi njej je bil Vine všeč, a nikoli si nista bila tako blizu kot sedaj, čeprav si je to želela. Nič več ni mogla prikrivati, da je zaljubljena vanj.

Toda tudi v Mininem srcu je že od nekdaj gorela ljubezen do njega, saj je bil simpatičen in hkrati gostoljuben fant. Zato je sedaj postala ljubosumna.

„Mislil sem vas povabiti na sprehod, všeč so mi samotni griči, polja in seveda — lepa dekleta," je dejal in zaljubljeno pogledal Tino.

„Da, gremo!" je plaho pritrdila in mu zrla v oči.

Odšli so po samotni poti mimo lepe domačije. Pot je bila ozka. Ob njej so rasle le vitke breze. Vine je nekaj časa hodil skupaj z Mino, nato pa je počakal Tino. Ustavil se je in nagnil svoj obraz proti Tininemu, da bi poljubil njena prezapeljiva usta. Toda komajda se je zadržal. Le nežno jo je objel.

Mino in Julijo je grizla zavist. Zavili sta na stransko pot in odšli. Tina je to opazila in rekla:

„Vine, domov moram, Mina in Julija sta že odšli."

„To sem želel!" ji je odvrnil. Tina se je prestrašila. Bala se ga je. Še nikoli ni bila sama s fantom na sprehodu. Najraje bi pobegnila domov. Obstala je na potki in zrla prek polj. Z breze je padel list in mehko pristal na tleh. Pobrala ga je in ga počasi cefrala.

Fant se je naslonil na brezo in opazoval Tino. Kako lepa je bila v novi obleki! Planil je k njej in jo stisnil v objem. „Oprosti mi, Tina, ljubim te," je zašepetal, „to je moje darilo za tvoj rojstni dan."

Lica ji je spet zalila rdečica, nato je pobledela kot še nikdar. „Samo en poljub, Tina." Molčala je. Vine pa ni zdržal — poljubil jo je. Nato je dejal: „Si razočarana?"

„Ne," je skoraj neslišno rekla, „to je moj prvi poljub s fantom. Presenečena sem." Vine jo je še enkrat poljubil, nato sta se poslovila.

Tistega dne je Tina izgubila obe prijateljici. Vse bolj pa je bila zaljubljena v fanta, ki ji je želel za šestnajsti rojstni dan — srečo v ljubezni...

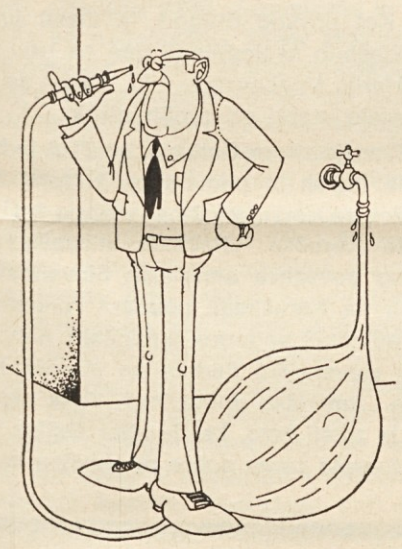

OROSLAV OZARNIK:

Zrele njive

Zrela žita,
glej,
izza debel, vej
do obzorja:
zlata morja,
ki jih ziblje tih
dih
kot dlan skrita!
Oj bogastvo
njiv
s krasom zlatih griv:
jelo naše,
ki se paše
v jasnih, vročih teh
dneh
v veličastvo!
Dnevi srpa
in
cepcev za pot v mlin
so pred vrati.
Spet natrpa
kmet,
kot veli razplet
leta, letve
prazne v zlati
dobi žetve —
ter
v or obrne smer!

Pozna vrnitev

Po cesti je pripeljal dolg rdeč avtomobil. Na razpotju je zavil na slabo kolovozno pot. Voznik je peljal počasi in previdno. Veselil se je, da bo lahko čez nekaj minut objel svoje starše in brata. Deset let je, kar se je poslovil od njih. Zdaj pa bo ostal za vedno doma. Dovolj denarja si je prislužil, da bo imel za začetek. Kasneje pa se bo zaposlil v tovarni. Tudi sosedovo Tončko, ki ga zvesto čaka, bo zaprosil za roko.

Kako vesel bo oče, ko ga bo zagledal!

„Mirko, pridi domov," mu je pisal v zadnjem pismu, „pridi, dovolj dolgo smo bili ločeni!"

Med sadnim drevjem se je prikazala domača hiša. Zapeljal je na dvorišče in stopil iz avtomobila.

„Mama!" je vesel vzkliknil in se pognal proti vodnjaku, kjer je neka ženska zajemala vodo. Ženska se je obrnila in obstala. Tudi Mirko je z začudenjem obstal pred njo.

„Kje so domači?" je nestrpno vprašal. Ženska ga je pogledala in z roko pokazala proti hiši.

Mirko se je pognal proti dvorišču: „Oče, mati, Bojan!"

Skoraj vdrl je v hišo. Prestrašen je obstal ob vratih. V sobi je bila tema, le v kotu sta goreli dve sveči. Ljudje so sedeli okoli mize in peči in se tiho pogovarjali. Mirko je planil proti postelji in odkril obraz. K njemu je stopila teta in ga prijela za roko:

„Zgodila se je nesreča, ko je gorel hlev. Oče je hotel rešiti živino, a goreči tram mu je to preprečil. Mama in Bojan sta mu hotela pomagati, pa sta se poškodovala in sta v bolnišnici, pa ni nič hudega."

Solze so se lesketale v Mirkovih očeh in tla pod nogami so se mu majala. Tako si je želel vrnitve, pa je prišel prepozno. Ne, ne sme obupati! Saj sta tu še mati in Bojan in Tončka. Vzdržati mora. Le zakaj je šel v tujino? Mar bi bil doma, čeprav bi bilo malo teže, bil bi pa pri svojih!

„Nikdar več ne grem od doma!" je Mirko šepetaje govoril.

„Nikoli!" je skoraj zavpil.

Od mamona obsedeni

Neki zdravnik pripoveduje, kako je bogatega tovarnarja opozoril na bližnjo smrt. Ta pa je zagrabil svoje hranilne knjižice in čeke ter začel vpiti:

»Smrt, vzemi, kolikor hočeš, samo mene pusti tukaj!«

Smrt pa ni vzela ničesar, ampak mu je denar izbila iz rok, njegovo dušo pa odpeljala pred večnega sodnika.

Neki duhovnik pripoveduje, da je pred smrtjo obiskal trgovca, ki je veljal za zelo skopega. Duhovnik je z grozo opazil, kako je po postelji razložil bančne knjižice, denar in vrednostne papirje, kakor da bi si vse to pripravil, da vzame s seboj v večnost.

Isti duhovnik pripoveduje o bogati ženi, pri katere smrti je bil navzoč, kako se je tik pred smrtjo še enkrat s poslednjimi močmi dvignila v postelji in dejala:

»Odprite mi zgornji predal v omari, da še enkrat vidim svoje hranilne knjižice!«

Bilo jih je nič manj nego štiriinpetdeset. Za trenutek je z očmi obstala na njih, nato je mrtva omahnila nazaj na posteljo.

Usmiljenja vredni so ti ljudje. Hudič, ki mu je ime »mamon«, jim že v življenju ni dal miru in pokoja, končno pa pride smrt in jim izvije iz rok zadnjo paro.

Nič na boljšem niso tisti, ki vse življenje plešejo le okrog zlatega teleta in zato nimajo časa ne za Boga, ne za cerkev, ne za molitev, ne za službo božjo in svete zakramente. Žalostno bodo te žrtve mamona nekoč stale praznih rok pred vrati večnosti.

hišica na rebri na drugi strani mesta, kjer jo gotovo čaka visoka žena s toplo večerjo, je bila podobna prividu. Skoraj kakor da ne obstaja zares in da ona ni v resnici prebivala v nji, ampak se je na mah izbrisalo vse daleč nazaj do trenutka, ko je ušla v mesto zavoljo klavrne Fanine poroke, pravzaprav do tistega dne, ko ji je orient ekspres obenem s Fani vzel tudi mamo, kajti tavanje v sobo za občinsko palačo je bilo potem samo nadaljevanje takratne nepopravljive izgubljenosti. Ko pa se je stroj začel z zadihanim votlim glasom upirati strmemu klancu, je videla ob sebi doktorja Pertota in slišala napeto brnenje balille, ki se vzpenja na Konkonel. Tista vreča za njunim hrbtom. Ne, nič ne vejo o doktorju, ker drugače bi ga prav gotovo omenil; hotel je vedeti samo o Riku. To spoznanje, da nosi v sebi skrivnost, katere varuhinja je, jo je s takšno silo iztrgalo iz občutka ujetosti, da je za trenutek bila z doktorjem Pertotom na samotni cesti sredi borovega gozda in jo je od vseh strani obdajala zvesta bližina kraške noči. In obenem se je videla, kako z mirnim ponosnim veseljem pripoveduje Danilu v Pompejih o tisti noči, pa o noči z dežjem in z zavitki za otroke. Tako da se je zavedela, da ni sama, ampak enota velike skupnosti, ki tisti trenutek še ne ve, kako je z njo, a bo naslednje jutro že vsa strnjena okoli nje s svojo mislijo in skrbjo. Tako je iz oči nad nasprotnim sedežem splahnelo precej preteče zazrtosti, in kakor da bi tudi zunanja sprememba potrdila njen notranji preokret, se je tedaj avto ustavil.

Seve, potem je sledil vstop v klavrno stavbo; tesnoba jo je objela na mrkem hodniku, in še bolj ob nuni, ki ji je odklenila vrata celice, a šla je naprej z zavestjo odpora in hkrati skoraj rahle radovednosti, čeprav se je ob valu zatohlosti in mlačnega smradu ustavila, da je začutila nunino dlan na ledjih, preden se je za njo obrnil ključ v okovju vrat. Da, dolgo je stala, hkrati topa in živo prebujena, in se skušala z nosnicami upirati gostemu ozračju, ki jo je oblegalo kakor okužena megla; skušala je, da bi je ne vdihavala, a naslednji trenutek se je prsni koš uprl in razširil in vanj je vdrl curek umazanega plina. In pomislila je na široko morje, nizko spodaj onkraj Ribjega trga, onkraj Martovega polja in starega svetilnika, in zajela jo je panična potreba po rešitvi, da se je že videla, kako bije s pestmi po vratih; a ostala je, ne da bi se pri tem premagovala, negibna na mestu, kakor da je v nji od zdavnaj pripravljeno brezčutje, ki je položeno v nji nekam na dno kakor svinčena utež. In v takšnem razpoloženju je videla pod rebrijo, med Ribjim trgom in starim svetilnikom, jadrnico z Danilom, ki jo je potem spremljal skozi dvorano, kjer so bili na lesenih konjih povezanjeni dirkalni čolni. A pustila je, da se tudi te podobe same odplavijo kakor podoba sobe nekje ob kinematografu, na začetku rebri, po kateri jo je pravkar pripeljal policijski avto; vse je bilo odmaknjeno, narejeno iz sivih brezteznih zrnc ob resničnosti žimnice, ki jo je čakala sredi drugih, in na katero se ni mogla odločiti, da bi legla. Šele ko se ji je prikazala Verina soba in Zorin obraz in je spet slišala, kako ji Vera pripoveduje o Zorinem bivanju v zaporu pri jezuitih, se je prebudila iz otopelosti in se prestopila; ena od žensk ji je že drugič začela nekaj dopovedovati z raskavim glasom, a ona se je, ne da bi jo razumela, približala žimnici, ki jo je čakala v mraku. Da, rekla si je, da ne sme biti mehkužna, da ne sme biti manj trdna kakor tisti, ki jih je zmeraj zavidala, in začela si je postiljati, čeprav si je sproti drgnila prste ob suknjo. A že je bila odločena, da mora biti kolikor mogoče hitro zravnana in pokrita, ker noče, da bi jo še katera ogovarjala; in čeprav je vedela, da je nekje pokrita kositrna posoda, je tudi to odmislila, da ne bi slišala ropota tistega pokrova in da se ne bi še vključila v rezki obred novega reda, ampak bi bila v temi tesno s svojo mislijo, objeta s svojim uporom kakor otrok, ki zaspi s svojim malim medvedom, tesno prižetim k prsim.

Dnevi so jo združili s prostorom med starimi zidovi, da se zdaj čudi, kako lahko je gnesti človeško telo, ki se prilagodi okolju, skoraj tako kakor mehki, gibljivi zrak. Prav tako jo preseneča zmeraj manjši odpor do pocestnic, saj je s tedni razpoloženje do njih postalo zmeraj bolj dobrohotno, posebno odkar je spoznala, da spada za oblastnika tudi njeno hudodelstvo med prepovedane ljubezni in da jo je prav zaradi te nedovoljene ljubezni gospodar vtaknil med te ženske; tako da je nazadnje njeno razmerje do njih razmerje neke posebne, tovariške oddaljene bližine. In navadila se je, da ne sliši več izrazov, ki jih rabi Gina, medtem ko posluša Jolandino pripovedovanje o življenjskih težavah s tako naklonjenim zanimanjem, da ji veljajo njene rezke besede samo za to, kar v resnici so, to je za vsakokratno poudarjanje obupnih razmer in nepreklicne smole. Edino, na kar se ni mogoče privaditi, je njihovo ustenje, ko sedajo na posodo in se na nji koračijo. Takrat grobosti izrazov, ki so povezani z njihovo obrtjo, ne more ublažiti humor, ki drugače čez dan zmeraj odvzame precej oglatosti njihovemu namigovanju. Seve, kdaj pa kdaj je opaziti kakor odtenek vzvišenosti v njihovem obnašanju, kar je posledica tega, da so pocestnice miljenke nun, a nikdar hoté ne poudarjajo te dvomljive prednosti; res skomigajo z rameni ob nezaslišani naivnosti, da nekdo konča v zaporu zaradi trme v rabi nekega jezika, a najbrž tudi nagonsko čutijo, da je naklonjenost nun do njih, vlačug, pristranska, in v njihovi prijaznosti do redovnic je zraven premetene hinavščine tudi odtenek pokroviteljske prizanesljivosti odraslih žensk do otroških sester, ki verjamejo, da jih bodo z dobrimi besedami prepričale o lepoti vstajenja iz grešnega močvirja.

Da, navadila se je na jutranje umivanje z njimi, na sprehod po dvorišču, onkraj katerega odmevajo koraki peščev po tesnem kamnitem klancu, dokler ne utihnejo na strmih stopnicah, ki se pod visokim obokom, kakor pod predorom, spuščajo do vhoda v cerkev. Onkraj ozke soteske se zmeraj tiha in siva vzdiguje stena benediktinskega samostana, a stasita Gina z malce orlovsko upognjenim nosom, vboklimi lici in ustnicami, ki so našminkane v obliki srca, prisluškuje korakom na klancu, kakor da se bo moški na drugi strani visokega zidu vsak trenutek ustavil in ji namignil.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 29. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 30. 9.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 1. 10.: 9.30 Trkal sem na okence. — 13.45 Informacije — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 2. 10.: 13.45 Informacije — Popevke — Današnja književnost v nemškem jeziku: F. Dürrenmatt in M. Frisch. — ČETRTEK, 3. 10.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 4. 10.: 13.45 Informacije — Kar po domače. — SOBOTA, 5. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 29. septembra: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje — 16.45 Wickie in močni možje — 17.10 Za mladino od 14. leta dalje — 17.55 Cooky in njegovi prijateljčki — lahko noč za najmlajše — 18.00 V nedeljo ob šestih — 18.30 Živalski parki na petih celinah — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Kraj dejanja: Nevarne stenice — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja — šport.

PONEDELJEK, 30. septembra: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji — lahko noč za najmlajše — 18.30 V kraljestvu divjih živali — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje na renču Shilu — 21.15 Sem čuvar mojega brata — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 1. oktobra: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 50. obletnica avstrijskega radia, dokumentacija — 21.15 Dunaj po notah — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 2. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Zvok po človeški roki — 10.30 To je London — 11.00 Program za delavce: Patricija in lev — 16.30 Za otroke od 6. leta naprej: Spomenik — 17.10 Za otroke od 8. leta naprej: Mali športni ABC — 17.35 Lassie — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Pogled z okna: Innviertel — 21.10 Ploski kvadrat — 22.25 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 3. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Fotograf — 10.30 Schwanthaler v samostanu Reichersbergu — 11.00 Angleščina v televiziji — 11.30 Snov in prostor. Tako bodo zvezde — 12.00 Zahodna Afrika v preobrazbi — 18.00 Ruščina: Tečaj za začetnike — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Nepriljubljena ženska, po istoimenskem romanu Hedwiga Courts-Mahlerja — 21.50 Majhna polnočna glasba, revija z radijskim Big-Bandom — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.40 Šport (posebno).

PETEK, 4. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Pesmi in ljudje — 11.00 Program za delavce: Čudna dvojica — 18.00 Ostani zdrav — 18.25 Cooky in njegovo prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Družina Feuerstein — 18.55 Oddaja Zvezne gospodarske zbornice — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Onedinova linija: Izzivanje — 21.10 Diskusija ORF — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.15 Frankenšteinova nevesta.

SOBOTA, 5. oktobra: 15.30 Koncertna ura — 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica — 16.55 Calimero, risarski film — 17.00 Za družino: Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem, kritična opažanja k televizijskem programu — 18.25 Cooky in njegovi prijatelji, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer v soboto, reče Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kabaret, kabaret! — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 21.55 Zadnji voz.

2. PROGRAM

NEDELJA, 29. septembra: 15.00—18.00 Umetnostno drsanje iz dunajske hale Donaupark — 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 „Nergač", komedija Hermanna Bahra — 21.30 Vprašanja kristjana — 21.35 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 30. septembra: 18.30 Množice, slučaji in statistika — 18.45 Svet zvoka — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Priče našega časa — 21.15 Impulzi: Zavrženo mesto — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 1. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije: Angleščina na televiziji — 19.00 Živali in njihov svet — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Poroka, zabavno-ironični film — 21.40 Avstrija v sliki — z Južno Tirolsko — aktualno — 22.00 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 2. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije: Materija in prostor — 19.00 Ernst Fuchs: Pomenek s slikami — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF-danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Čudna dvojica — 21.55 Avstrija v sliki — 22.15 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 3. oktobra: 18.30 Iz šolske televizije: Formalna logika — 19.00 Stik — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Teleobjektiv — 21.15 Vesoljska ladja Enterprise: „Zablodeni planet" — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura — 22.50 Športni mozaik.

PETEK, 4. oktobra: 13.50 do 16.15 9. mednarodne konjske dirke za Veliko nagrado Avstrije, prenos iz Laxenburga — 18.30 Odisej (5. nadaljevanje) — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob koncu tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Otroci z roko v roki, japonski film o težko vzgojljivih šolarjih, katerim pomaga učitelj, ki ima razumevanje zanje, da jih priznajo tudi njihovi sošolci — 21.50 Avstrija v sliki — 22.10 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 5. oktobra: 16.55 Onedinova linija: „Izzivanje" — 17.45 Vesoljska ladja Enterprise: „Nevarne mladenke na planetu" — 18.30 Med letenjem: „Pilot z izkušnjo" — 18.55 Glasbena poročila, nato igramo kljunasto (blok) flavto — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 „V rezervatu", televizijska igra Petra Strippa — 21.45 Čas v sliki.

TV Ljubljana

NEDELJA, 29. 9.: 9.15 E. Zola: V kipečem loncu — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Traktor v prometu — 11.10 Mozaik — 11.15 Otroška matineja — 12.10 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.00 Propagandna oddaja — 18.05 Poročila — 18.10 Moda za vas — 18.20 Dan, ko se prevesi sonce — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.25 3-2-1 — 20.35 Večer z igralcem — 21.25 Mesta: Jajce — 21.55 Športni pregled — 22.20 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 30. 9.: 8.10 in 9.30 TV v šoli — 14.10 in 15.30 TV v šoli — ponovitev — 16.45 Madžarski TVD — 17.40 S. Jeličič: Fant in očala — 17.55 Risanka — 18.05 Obzornik — 18.20 Koncert za klavir in orkester — 18.50 Žareči krater vulkana Alaid — 19.00 Železarna Jesenice — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 L. N. Tolstoj: Moč teme — 21.15 Sodobna oprema — 21.25 Kulturne diagonale — 21.55 Mozaik kratkega filma — 22.10 TV dnevnik.

TOREK, 1. 10.: 8.10, 9.35 in 10.05 TV v šoli — 14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 16.35 Madžarski TVD — 17.35 R. Grotlet: Svilena obleka — 17.50 Risanka — 18.00 Obzornik — 18.15 Po neznani delti — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Košarka Evropa : Amerika — 21.30 Pogovor z delegati kongresa ZMS — 22.25 TV dnevnik.

SREDA, 2. 10.: 9.55 Kongres zveze mladine Slovenije — 15.15 Hokej SZ:Kanada — 17.00 Poročilo s kongresa ZMS — 17.30 Družina Smola — 18.00 Obzornik — 18.15 Po sledeh napredka — 18.45 Mozaik — 18.50 Ne prezrite — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Film tedna: Na čelu dirke — 21.40 Miniature: Portret bratov Lorenz — 22.10 TV dnevnik.

ČETRTEK, 3. 10.: 8.10 TV v šoli — 9.35 Francoščina — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 15.35 Francoščina — ponovitev — 16.30 Madžarski TVD — 17.30 Dež — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Svet v vojni — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TVD — 19.55 3-2-1 — 20.00 S. Lenz: Ura nemščine — 20.55 Kam in kako na oddih — 21.05 Četrtkovi razgledi — 21.35 TVD — 21.50 Hokej SZ : Kanada.

Uspešna turneja pevskega zbora „Gallus"...

(Nadaljevanje s 3. strani)

slovenstva. V slovenski pesmi smo si najbolj ljubeči bratje in sestre. Ona je tista, ki nas najbolj združuje, ki ljubi, odpušča, se raduje, ogreva srca. Občudovali smo slovenski koroški zbor, ki nam je pel o lepoti slovenske zemlje, o podobi naše domovine. Njegov nastop se nam je globoko vtisnil v dušo." Čudovito je bilo ob tem koncertu razpoloženje in vzdušje, ki je povezovalo poslušalce in pevce v idealno skupnost. K temu je pripomogla tudi beseda v koroških narečjih in prisrčnost pozdravov gostiteljev. Pa tudi za zbor Gallus je bil ta večer višek dosedanjih uspehov tako na doživetjih kot v kvalitetnem podajanju.

V LEMONTU IN TORONTU

Čeprav utrujeni so morali naslednjo nedeljo zjutraj z omnibusom v okoli 300 milj (400 km) oddaljeni Lemont blizu Chicaga, kjer je Gallus popoldne v dvorani šolskih sester znova predvajal koncertni program. Ta dan je bil na „ameriških Brezjah", kot se imenuje naselje slovenskih frančiškanov in šolskih sester v Lemontu, romarski shod. Tudi tukaj so rojaki iz bližnje in daljne okolice, iz Chicaga in Milwaukeeja napolnili dvorano. Med gosti sta bila tudi avstrijski in jugoslovanski poslanik. Naslednji dan so koroški pevci obiskali grob pokojnega ljubljanskega škofa, našega koroškega rojaka iz Šmihela, dr. Gregorija Rožmana, tam pomolili in mu zapeli v počastitev tri pesmi.

Po ogledu Chicaga so se pevci vrnili v Cleveland in se v četrtek srečali v dvorani pri fari sv. Vida z rojaki iz Štajerske in Prekmurja na družabnem večeru, ki je potekel v najlepšem razpoloženju in sproščenosti. Naslednjega dne pa jih je avtobus peljal mimo mogočnih slapov reke Niagare preko meje v Kanado, kjer so jih z enakim hrepenenjem čakali Slovenci v Torontu. Prisrčno je bilo zlasti snidenje z znanci iz Koroške; teh je mnogo šlo po vojni v Kanado. V soboto zvečer je bil koncert v novi dvorani cerkve Brezmadežne Marije. Že tedne prej ni bilo za ta koncert več mogoče dobiti vstopnic. Čeprav so bili pevci utrujeni, jih je navdušenje in toplo razpoloženje tako poživilo, da uspeh ni bil prav nič manjši od prejšnjih.

Kakih 50 km od Clevelanda je Slovenska pristava, kjer imajo slovenski rojaki svoje posestvo. Tam se shajajo zlasti ob nedeljah in raznih srečanjih; imajo dvorano, kuhinjo, kopališče, igrišče za otroke, kranjski kozolec in kapelo. Okoli tri tisoč Slovencev se je tukaj zbralo v nedeljo, 8. septembra, da se poslovijo od koroških gostov. Zbor Korotan, zbor ženske zveze in plesna skupina mladih iz Clevelanda so nastopili z raznimi točkami, pa tudi Gallus je v slovo zapel več pesmi. V spomin na Gallusovo gostovanje so vsadili na tej pristavi spominsko lipo. Nato je prišel čas, da smo se poslovili. Kot povsod drugod, je zlasti tukaj in še posebno naslednjega dne na trgu pri domu Marije Vnebovzete, bilo, kakor da se „poslavljajo starši od svojih otrok..."

Turneja zbora Gallussa po ZDA je bila velik uspeh in pomemben kulturni dogodek za ameriške Slovence, pa tudi za našo Koroško. „Pokazal in poživil je trdno povezavo ameriških Slovencev z brati na Koroškem, poudaril zanimanje in odločno podporo ameriških Slovencev slovenskim ljudem na Koroškem," piše „Ameriška domovina". Velik uspeh pa je zlasti zato, ker je zbor Gallus šel na turnejo zares dobro pripravljen in še posebno zato, ker so se Slovenci v ZDA tako iskreno pripravljali na ta obisk. S Koroško jih namreč povezuje nežna vez ljubezni, občudovanja in hrepenenja; saj pomeni Koroška vsakemu Slovencu, zlasti pa še v tujini „zibelko naše materine besede in naše krščanske vere."

J. V.

P. S.:

Ob tej priložnosti je izšla tudi prva gramofonska plošča Gallusovega zbora, na kateri so pesmi, ki so jih peli na tej turneji. Izdelana je bila v ZDA in je bilo prvih tisoč izvodov v par dneh razprodanih. V pripravi so še in bodo v kratkem na razpolago tudi pri nas.

Oglašujte v našem listu!

Jetzt anschauen!
Die Komplett-Küche, die anderen überlegen ist.

Bauknecht Komplettküchen – alles aus einer Hand: Bauknecht Küchenmöbel und Bauknecht Elektro-Einbaugeräte. Beratung, Planung, Montage und Service: beim Bauknecht Elektro-Fachhändler. 7 Komplettküchen-Programme für jede Brieftasche. Gediegene Wertarbeit für ein längeres Leben. Hingehen – und ansehen.

Von Bauknecht. Bei:
Elektro-Unternehmen
Ernst Luschnig
9135 Eisenkappel

Klagenfurt, Osterwitzgasse 10, „Das Hemdenspezialgeschäft". Seidenstickerhemden in reicher Auswahl (auch Übergrössen und extra lange Ärmel).

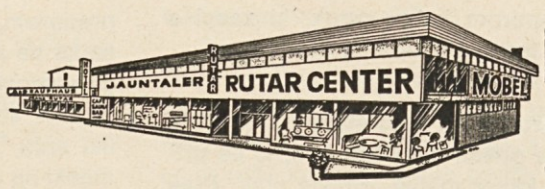

RUTAR-CENTER
ugodno dobavi
in hitro na dom dostavi
RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

Wir suchen
DOLMETSCHERIN
für serbokroatisch
und slowenisch
als Ganztagsbeschäftigung.

gabor
MODESCHUHE
CHAUSSURES MODE
FASHION SHOES

Bewerbung oder persönliche Vorstellung
9800 Spittal/Drau
☏ 0 47 62 / 26 91

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24,— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.